Praktická príručka pre samosprávy

O vetre v skratke

Ako sa zorientovať v projekte veternej elektrárne

SAPI

KLIMATICKÁ KOALÍCIA

ÚNIA MIEST Slovenska

2026

Obsah

Úvod **4**

1 Veterná energia: príležitosť pre samosprávy **5**

1.1 Súčasné technológie a realita na Slovensku 7

1.2 Prečo obce potrebujú obnoviteľné zdroje 8

1.3 Prínosy pre obec a jej obyvateľov 11

1.4 Úspešné projekty a inšpirácie zo zahraničia 14

2 Otvorená komunikácia s verejnosťou **17**

2.1 Zásady férovej a transparentnej debaty 18

2.2 Praktické tipy na vedenie dialógu 21

2.3 Miestne referendum 24

3 Od zámeru k realizácii: Príprava projektu veternej elektrárne **26**

3.1 Kľúčoví aktéri v procese povoľovania 28

3.2 Príprava obce na projekt vo svojom území 31

3.3 Posudzovanie vplyvov (EIA) a povoľovanie 36

3.4 Akceleračné zóny 39

3.5 Veterné parky a poľnohospodárska pôda 40

4 Obavy vo verejnom priestore **43**

Záver **48**

Zoznam skratiek

AZ	akceleračná zóna
dB(A)	decibel
EE	elektrická energia
EIA	posudzovanie vplyvov na životné prostredie (Environmental Impact Assessment)
EÚ	Európska únia
GIS	geografický informačný systém
GW	gigawatt
GWh	gigawatthodina
CHKO	chránená krajinná oblasť
ICJK	Investigatívne centrum Jána Kuciaka
IPKZ	integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania
JESS	Jadrová energetická spoločnosť Slovenska
kW	kilowatt
kWh	kilowatthodina
MW	megawatt
MWh	megawatthodina
MŽP	Ministerstvo životného prostredia
OZE	obnoviteľné zdroje energie
PPA	zmluva o nákupe elektriny (Power Purchase Agreement)
PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
RED III	smernica (EÚ) 2023/2413 o podpore energie z obnoviteľných zdrojov (Renewable Energy Directive)
SAPI	Slovenská asociácia udržateľnej energetiky
SEA	strategické posudzovanie vplyvov na životné prostredie (Strategic Environmental Assessment)
SIŽP	Slovenská inšpekcia životného prostredia
SR	Slovenská republika
ÚVZ	Úrad verejného zdravotníctva
VN	vysoké napätie
VTE	veterná elektráreň
VÚC	vyšší územný celok (samosprávny kraj)
VVN	veľmi vysoké napätie
WHO	Svetová zdravotnícka organizácia (World Health Organization)
Z. z.	Zbierka zákonov

Úvod

Projekt veternej elektrárne sa dotýka celého územia, jeho obyvateľov aj samotnej samosprávy. Slovenské mestá a obce sa čoraz častejšie ocitajú v situácii, keď musia v krátkom čase pochopiť technické, environmentálne, právne a aj spoločenské súvislosti projektov, ktoré môžu výrazne ovplyvniť ich ďalší rozvoj. Je dôležité viesť informovanú diskusiu o tom, za akých podmienok majú na Slovensku veterné parky vznikať. Táto príručka je preto koncipovaná ako praktický manuál pre samosprávy s cieľom podporiť rozhodovanie, ktoré je založené na otvorenej komunikácii a najnovších vedeckých poznatkoch.

Príručka je určená predovšetkým primátorom, starostom, poslancom a zamestnancom samospráv, ktorí sa s témou veternej energie priamo stretávajú a ocenia mať poruke overené informácie pre rozhovor s investorom či obyvateľmi.

Príručka pokrýva široké množstvo tém relevantných pre prípravu a výstavbu projektov veternej elektrárne – od základných informácií o veternej energii, povoľovaní projektov a úlohy samosprávy v ňom, až po otázky vlastníctva pôdy, komunikáciu s verejnosťou, či súvisiace benefity pre samosprávy a jej obyvateľov.

Jednotlivé kapitoly je možné čítať samostatne, podľa toho, v akej fáze sa samospráva práve nachádza. Cieľom príručky nie je nahradiť odborné posudky ani právne poradenstvo. Cieľom je poskytnúť odborný základ a informačnú oporu pre predstaviteľov samospráv, aby sa mohli lepšie orientovať v procese, klásť správne otázky, komunikovať na základe overených informácií a predovšetkým zabezpečiť čo najlepšiu ochranu záujmov tých, ktorých zastupujú.

Rozhodovanie o veternej energii má byť založené na dôkazoch.

1

Veterná energia: príležitosť pre samosprávy

AI

Základné pojmy

Akceleračné zóny sú územia vymedzené podľa smernice (EÚ) 2023/2413 (tzv. RED III), v ktorých platí zrýchlený a zjednodušený režim povoľovania projektov obnoviteľných zdrojov energie.

Dotknutá obec je obec, na ktorej území sa má navrhovaná činnosť alebo jej zmena realizovať, alebo ktorej územie môže byť zasiahnuté vplyvom navrhovanej činnosti. Tento status jej dáva právo uplatňovať stanoviská a pripomienky v procese EIA a informovať verejnosť.

EIA (posudzovanie vplyvov na životné prostredie) je odborný proces, v ktorom sa vyhodnocujú vplyvy navrhovanej činnosti (v tomto prípade veternej turbíny/elektrárne) na zdravie, prírodu a krajinu. EIA nie je povoľovacie konanie, je podkladom pre neskoršie rozhodnutia.

Infrazvuk je zvuk s frekvenciou pod 20 Hz, pod hranicou bežnej ľudskej počuteľnosti. Vzniká pri bežnej prevádzke, jeho intenzita je porovnateľná s prírodným pozadím.

Inštalovaný výkon označuje maximálny elektrický výkon, ktorého je elektráreň technicky schopná dosiahnuť. Udáva sa vo wattoch.

Kapacitný faktor, čiže schopnosť využitia výkonu elektrárne. Kapacitný faktor sa v priebehu roka mení v závislosti od poveternostných podmienok. V priemere dosahuje cca 20 až 35 % v závislosti od veternosti v projektovej lokalite.

MWh a GWh – 1 MWh (megawatthodina) je 1 000 kWh, 1 GWh (gigawatthodina) je 1 000 MWh. Priemerná slovenská domácnosť spotrebuje približne 4 MWh elektriny ročne.

Tieňový efekt je periodické prerušovanie slnečného svetla otáčajúcimi sa listami rotora. Posudzuje sa v EIA a rieši ho odstup od obydlí, prirodzené prekážky, ako sú stromy, prípadne dočasné odstavenie turbíny.

Veterná turbína a veterný park – jedna turbína je samostatné zariadenie; veterný park je skupina turbín v jednej lokalite so spoločným pripojením do siete. V texte príručky sa používa aj skratka VTE (veterná elektráreň).

Výroba elektrickej energie (EE) označuje, koľko elektriny elektráreň vyprodukuje za reálnych podmienok. Udáva sa vo watthodinách (Wh).

Výška náboja a celková výška elektrárne - výška náboja je výška, v ktorej je na stožiari upevnená vrtuľa (hub height). Celková výška veternej elektrárne je výška turbíny po špičku lopatky, keď smeruje kolmo nahor (tip height) a je teda vždy väčšia. Napríklad turbína s vrtuľou upevnenou vo výške 120 metrov a s lopatkami dlhými 80 metrov má celkovú výšku 200 metrov. Keď sa hovorí o výške veternej elektrárne, oplatí sa vždy overiť, ktorý z týchto dvoch údajov je uvádzaný.

Záväzné stanovisko obce je vyjadrenie obce k súladu projektu s územným plánom. Patrí medzi hlavné formálne nástroje samosprávy v povoľovaní[1].

[1] Záväzné stanovisko podľa Zákona č. 200/2022 Z. z. o územnom plánovaní.

1.1 Súčasné technológie a realita na Slovensku

Prvé veterné parky na Slovensku vznikli v rokoch 2003-2004 a ich výkon aj produkcia zodpovedajú vtedajšej technológii. Moderné turbíny, aké sa dnes bežne stavajú v zahraničí, majú výrazne vyšší výkon aj produkciu.

Nasledujúce porovnanie ukazuje, aký by mohol byť reálny prínos veternej energetiky, ak by na Slovensku fungovala dnešná technológia. Rozvoj v tejto oblasti badať aj v susedných krajinách. V Českej republike je aktuálne inštalovaných cez 300 MW veternej energie a tento počet má stúpať. Maďarsko malo výstavbu turbín prakticky zamrznutú (súčasná kapacita je cca 330 MW) a Maďarsko najnovšie plánuje do roku 2030 pridať 4 000 MW novej inštalovanej veternej kapacity[2]. Poľsko má už dnes nainštalovaných viac ako 11 000 MW pevninských (onshore) turbín a cieli na 15,8 GW do roku 2030[3].

Veterný park Cerová (okres Senica) rok 2003

- Počet a typ turbín: 4 veterné turbíny Vestas V 47/660 kW
- Výška stožiara: 76 m
- Priemer vrtule: 47 m
- Výkon turbín spolu: 2,6 MW
- Ročná výroba: 4 GWh ročne
- Pokryje spotrebu cca 1 000 domácností za rok

Veterný park Ostrý vrch (okres Myjava) rok 2004

- Počet a typ turbín: 1 veterná turbína Vestas typ V 39/500
- Priemer vrtule: 39 m
- Výkon turbíny: 0,5 MW
- Ročná výroba: viac ako 1 GWh elektriny
- Pokryje spotrebu cca 250 domácností za rok

Moderné pevninské turbíny inštalované v zahraničí (2026)

- Výška stožiara: 120-150 m (podľa orografie a obmedzení v území)
- Priemer vrtule: približne 160 m
- Výkon veternej turbíny: približne 6 MW
- Ročná výroba: rádovo 15-20 GWh/rok pri veterných podmienkach na Slovensku (teda cca 15-20 krát viac než jedna turbína v roku 2004).
- Pokryje spotrebu: približne 3 700-5 000 domácností za rok

[2] CGTN, Hungary to develop 4 GW of wind power capacity by 2030, 2026

[3] IEA, Wind Annual Report 2025 Poland, 2025

TABUĽKA 1

Inštalovaný výkon veternej energie

Slovensko, susedné krajiny a EÚ · 2010 – 2025

MW

KRAJINA	2010	2020	2025
Slovensko	**3**	**3**	**3**
Česká republika	215	337	**372**
Maďarsko	295	329	**333**
Poľsko	1 107	6 614	**11 200**
Rakúsko	1 011	3 120	**4 221**
EÚ	**84 278**	**179 093**	**246 059**

Zdroj: WindEurope (Wind energy in Europe: 2025 Statistics), Global Wind Energy Council (Global Wind Report 2026)

1.2 Prečo obce potrebujú obnoviteľné zdroje

Samosprávy stoja pred otázkou, ako sa postaviť k veterným zdrojom alebo k iným zdrojom obnoviteľnej energie na svojom území. Ide o infraštruktúru, ktorá zasahuje do krajiny, miestneho plánovania aj každodenného života obyvateľov, a preto si vyžaduje citlivé a zodpovedné rozhodovanie.

> **Úlohou samosprávy je chrániť verejný záujem, pomenovať miestne limity, zabezpečiť zrozumiteľnú komunikáciu a posúdiť, za akých podmienok môže mať projekt pre územie skutočný prínos.**

Obnoviteľné zdroje energie (OZE) predstavujú strategický nástroj lokálnej odolnosti. Znižujú závislosť od cien fosílnych palív, zvyšujú mieru energetickej sebestačnosti a v kombinácii s flexibilitou, zdieľaním energie či akumuláciou prinášajú mestám aj domácnostiam ekonomické výhody. Energetická kríza ukázala, ako rýchlo dokážu vysoké ceny energií ochromiť prevádzku verejných budov, služieb aj rozpočty samospráv. Práve moderné veterné elektrárne patria k najlacnejším zdrojom energie vôbec. Preto majú zmysel najmä riešenia s priamym úžitkom pre miestne obyvateľstvo: strešné fotovoltické systémy na verejných budovách, zdieľanie energie a budovanie energetických komunít[4] či lokálne solárne alebo veterné projekty s účasťou obce alebo občanov. Vlastná výroba z OZE sa samospráve oplatí len vtedy, keď presne vie, kam vyrobená energia, úspora alebo iný benefit smerujú a ako pomôže jej fungovaniu.

Európske aj národné energetické a klimatické ciele predpokladajú výrazný rast OZE a postupné znižovanie emisií. Ich praktická realizácia sa však odohráva v konkrétnych územiach, často cez projekty súkromných investorov. To si vyžaduje aktívne zapojenie

[4] SAPI, Príručka pre zakladateľov energetických komunít, 2026. https://www.sapi.sk/files/sapi-prirucka-pre-zakladatelov-energetickych-komunit-2026.pdf

samospráv. **Mestá a obce potrebujú rozumieť tomu, čo môžu ovplyvniť cez územné plánovanie, komunikáciu s verejnosťou, stanoviská v povoľovacích procesoch a rokovanie o konkrétnych podmienkach projektu.**

Ako veterné elektrárne vnímajú obyvatelia na Slovensku?

Obraz, ktorý o veternej energetike vzniká na sociálnych sieťach a v diskusiách pod článkami, sa výrazne líši od toho, ako zmýšľa väčšina obyvateľov. Odpor voči veterným parkom býva hlasný, organizovaný a dobre viditeľný[5], reprezentatívne prieskumy verejnej mienky ho však nepotvrdzujú. V prieskume agentúry Ipsos pre Úrad vlády SR (Infografika 1) z roku 2024[6] by s vybudovaním veterného parku vo svojej obci alebo v blízkosti svojho bydliska **súhlasilo 61 % opýtaných**. Z toho 17 % určite a 44 % skôr áno. Nesúhlasilo by 29 % opýtaných a 10 % nevedelo zaujať stanovisko. V neskoršej vlne prieskumu z apríla a mája 2025 podiel súhlasu stúpol na 71 %[7].

> **Nesúhlas s výstavbou veterných elektrární teda nie je väčšinovým postojom obyvateľstva, ale postojom hlasnej menšiny.**

Rovnako zásadné je druhé zistenie prieskumu: vyššiu mieru súhlasu deklarovali ľudia, ktorí mali o téme dostatok informácií. Aj u tých obyvateľov, ktorí by s výstavbou nesúhlasili, ide zväčša o konkrétne a riešiteľné obavy ako hluk (37 %), obava o bezpečnosť (17 %), ochrana vtáctva (16 %), neestetickosť (15 %) a vplyv na životné prostredie (14 %). Sú to otázky, na ktoré existujú merateľné odpovede v štádiu posudzovania vplyvov na životné prostredie (EIA) a v projektovej dokumentácii, a ktoré vie samospráva otvoriť s investorom skôr, než sa z nich stane predmet dohadov. Skúsenosti z obcí doma aj v zahraničí pritom ukazujú, že podpora obyvateľov výrazne rastie vtedy, keď dokážu pomenovať konkrétny prínos pre seba alebo pre obec. Môže ísť o podiel na výnose z prevádzky, nižšie účty za energie, novú infraštruktúru, stabilný príjem do obecného rozpočtu alebo možnosť stať sa spoluvlastníkom projektu. Bez takéhoto prínosu zostáva samospráve len viditeľná stavba v krajine, s ním sa z projektu stáva investícia do jej rozvoja.

Samostatnou témou je vplyv na krajinu. Veterné elektrárne majú v krajine svoje miesto a vždy v nej budú viditeľné – niekomu sa páčia, inému prekážajú. Skúsenosti z lokalít, kde veterné elektrárne už stoja, ukazujú, že obyvatelia si na ich prítomnosť zvyknú podobne ako na stožiare elektrického vedenia, silá či iné stavby. Vývoj technológie pritom ide stále dopredu: dnes projektované typy mávajú stožiar vysoký približne 120 až 170 metrov a lopatky dlhé okolo 70 až 90 metrov. Pozitívne je, že ide o dočasný zásah do krajiny a po ukončení prevádzky a demontáži veternej elektrárne sa lokalita postupne vráti do pôvodného stavu, bez trvalých zmien, na rozdiel napríklad od banskej činnosti, ktorá zanecháva trvalé následky na krajine.

[5] ICJK, Ako narástlo protiveterné hnutie? Spojenie s extrémistami a politikmi pomohlo jeho lídrovi k peniazom a možno ovplyvnilo aj vládu, 2026

[6] Plán obnovy, Väčšina obyvateľov Slovenska by súhlasila s výstavbou veterných parkov v blízkosti ich bydliska, 2024

[7] Plán obnovy, Až 71 % obyvateľov Slovenska by súhlasilo s výstavbou veterných parkov v blízkosti ich bydliska, 2026

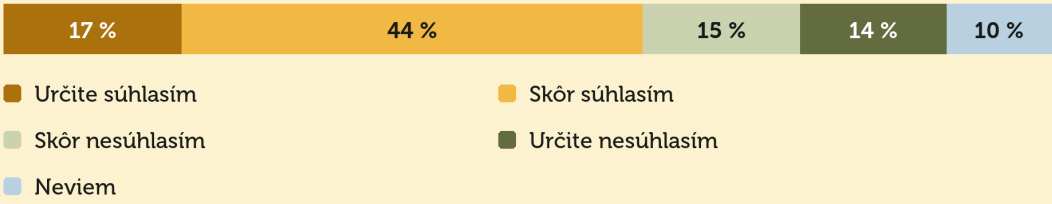
Infografika 1 | Verejná mienka / IPSOS 2024

Väčšina obyvateľov by veterný park prijala

Postoje k výstavbe v obci alebo v blízkosti bydliska

61 % by s výstavbou veterného parku **súhlasilo**

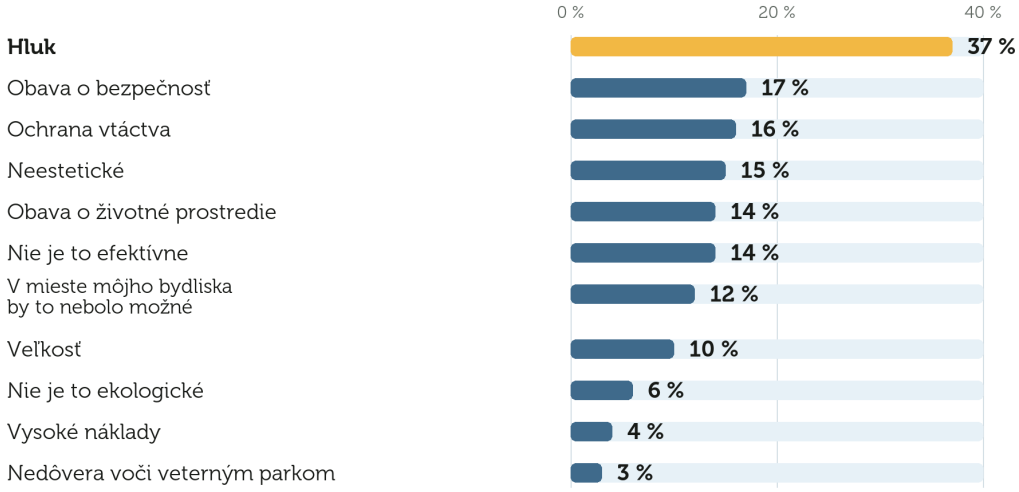
29 % nesúhlasilo 10 % nevedelo zaujať stanovisko

DÔVODY NESÚHLASU

Najčastejšou obavou je hluk

Odpovede ľudí, ktorí by s výstavbou nesúhlasili

Dôvody sa môžu prekrývať; percentá sa nesčítavajú.

Zdroj: Ipsos pre Úrad vlády SR, 2024. Prieskum verejnej mienky č. 3. Otázky Q8 a Q8a. Vzorka podľa podkladu: n = 1 020 / 244.

1.3 Prínosy pre obec a jej obyvateľov

Z veterných projektov má obec zo zákona určený príjem (daň z nehnuteľnosti a ďalšie miestne poplatky, ktoré vyberá a spravuje obec). Okrem toho je možné s investorom jednať o ďalších finančných i nefinančných benefitoch, ktoré sú prínosom pre obec a jej obyvateľstvo.

Slovensko aktuálne nepatrí medzi krajiny, ktoré majú formálne zakotvené kompenzačné mechanizmy alebo zmluvné dohody. V krajinách, ktoré tieto mechanizmy legislatívne zakotvené majú, ako napríklad Česko, Dánsko, Nemecko či Francúzsko môžeme čerpať inšpiráciu. Takéto riešenie posilňuje pozíciu samospráv, zvyšuje transparentnosť a akceptáciu veterných projektov. Slovensko dnes funguje na dobrovoľných dohodách medzi obcou a investorom, čo znamená, že každá obec si vyjedná niečo iné. Ak by existoval jednotný právny rámec, obce by presne vedeli, v akých mantineloch sa môžu hýbať a vedeli by lepšie nastaviť očakávania obyvateľov.

Z prieskumu Inštitútu 2050[8] vyplýva, že finančné prínosy zohrávajú významnú úlohu v postoji obyvateľov voči veterným elektrárňam. Obyvatelia potrebujú vnímať a vedieť uchopiť benefity, ktoré im turbíny prinášajú. Tak ako priemyselný podnik prinesie do regiónu pracovné príležitosti, tak aj veterná elektráreň musí v očiach obyvateľov byť prínosom, nielen stavbou, ktorú majú tolerovať. Inštitút 2050 skúmal aj to, akú formu benefitov by si zvolila väčšina opýtaných. Viac ako 60 % opýtaných by so stavbou súhlasilo, ak by časť zisku išla priamo do ich domácnosti. Takmer rovnaký počet opýtaných by súhlasil aj s tým, aby časť zisku putovala do obecného rozpočtu. Existuje viacero možností pre obec a jej obyvateľov, ako benefitovať z projektu veternej elektrárne. Ide o vyjednané benefity, na ktorých sa obec dohodne s investorom ešte pred samotnou výstavbou elektrárne a ktoré sa ukotvia v zmluve.

Je užitočné, ak má samospráva vopred definované priority (napr. infraštruktúra, komunitný fond, energetická participácia), ako jasný mandát pre rokovanie zastupiteľstva s investorom.

> **V tomto procese je dôležitá transparentnosť, aby benefity neboli vnímané ako individuálne finančné výhody, ale ako verejný prínos pre celé územie.**

Ak obyvatelia nevedia, čo sa dohodlo, kam peniaze idú a kto o nich rozhoduje, aj dobre myslený benefit môže vzbudiť nedôveru. V horšom prípade vznikne podozrenie, že vedenie obce z projektu osobne profituje alebo že dochádza k úplatku. Takéto podozrenie dokáže poškodiť dôveru v samosprávu na dlhé roky, a to aj vtedy, keď je neopodstatnené. Dohody s investorom by preto mali byť písomné, schválené obecným zastupiteľstvom a zverejnené. Finančné prostriedky by mali byť vedené oddelene (napríklad na samostatnom účte alebo v komunitnom fonde) a s jasne stanovenými pravidlami použitia.

[8] Reprezentatívny výskum Slovenská klíma 2025, Inštitút 2050

Podpora rastie, keď z projektu profituje obec či domácnosť

Súhlas s výstavbou veternej elektrárne 5 km od bydliska

Bez podielu na zisku

Bežná výstavba bez uvedeného benefitu

49 % súhlasí

23 % nesúhlasí

0 – 100 % opýtaných

Podiel na zisku pre obec

Časť zisku každý mesiac do rozpočtu obce

59 % súhlasí

21 % nesúhlasí

0 – 100 % opýtaných

Podiel na zisku pre domácnosť

Časť zisku každý mesiac pre domácnosť

62 % súhlasí

17 % nesúhlasí

0 – 100 % opýtaných

- Rozhodne súhlasí
- Skôr súhlasí
- Tak ani tak
- Skôr nesúhlasí
- Rozhodne nesúhlasí
- Nedokáže posúdiť

+13 percentuálnych bodov

Vyššia podpora pri podiele pre domácnosť oproti výstavbe bez podielu.

Zdroj: Slovenská klíma 2025, Inštitút 2050. Počet respondentov: 430 – 502.
Podiely sú prevzaté z podkladu. Pre zaokrúhlenie je ich súčet miestami 99 %.

Obyvatelia by mali pravidelne dostávať správu o tom, na čo boli použité.

Samospráva sa vďaka veternej elektrárni môže začať hlásiť aj k iným klimatickým projektom alebo opatreniam, čím sa jej otvárajú možnosti rôznych európskych grantových projektov a ďalších investičných a finančných stimulov.

Veterná elektráreň nie je len technická stavba. Pre obec môže byť strategickým rozvojovým impulzom, ktorý otvorí nové možnosti, posilní jej finančnú stabilitu a zvýši kvalitu života obyvateľov. Moderné obce v Európe využívajú projekty obnoviteľných zdrojov ako motor rozvoja, nie ako „nutné zlo".

Samospráva má viacero možností využitia finančných aj nefinančných benefitov

- Obec môže vyjednávať o pravidelných platbách, jednorazových investičných príspevkoch a nájomnom poplatku za pozemky a infraštruktúru.
- Ak obec nemá územný plán, môže jednať s investorom o financovaní nového územného plánu ako jedného z benefitov pre obec.
- Financie vyčlenené pre obec môžu slúžiť ako transparentné mechanizmy financovania verejných projektov (školy, verejné osvetlenie, participatívne projekty), ktoré spravuje obec alebo komunitná rada. Investície z nich by mali smerovať do lokálnej infraštruktúry (cesty, cyklotrasy, osvetlenie) a zmierňujúcich opatrení (hlukové bariéry, rekultivácie, výsadba), ktoré zvyšujú akceptáciu projektu. Využívanie nástroja komunitných fondov si vyžaduje aktívne zapojenie a účasť miestnych obyvateľov.
- Samospráva môže zvažovať zapojenie sa do energetickej komunity ako formy participácie, kde obec alebo obyvatelia odoberajú energiu za výhodnejšie ceny priamo zo zdroja alebo zdieľajú energiu. Samospráva tak môže podporovať energetickú sebestačnosť lokality cez modely zdieľania energie, ktoré znižujú náklady domácností a inštitúcií.

Veterné projekty môžu byť prínosom aj pre obce v širšom okolí. V zahraničí sa ukazuje, že keď sa do plánovania zapoja aj susedné obce, **projekt môže podporiť rozvoj celého regiónu**. V Belgicku[9] či Holandsku[10] sa časť výnosov z veterných fariem investovala do turistickej infraštruktúry, cyklotrás, vyhliadkových miest či environmentálnych chodníkov, ktoré následne prilákali návštevníkov aj do okolitých obcí. Participácia tak umožňuje, aby sa peniaze z projektu využili na aktivity, ktoré majú regionálny dopad, zvyšujú atraktivitu územia a prinášajú ekonomické benefity aj tým komunitám, ktoré turbíny nemajú priamo vo svojom katastri.

[9] Z veterného projektu v belgickom meste Eeklo benefituje celý región.

[10] Projekt Windpark Krammer

1.4 Úspešné projekty a inšpirácie zo zahraničia

Skúsenosti zo zahraničia ukazujú, že veterný projekt môže priniesť konkrétny a merateľný prínos nielen investorovi, ale aj obci a jej obyvateľom. Nasledujúce tri veterné parky predstavujú príklady toho, ako sa to dá dosiahnuť.

Westmill (Anglicko) – veterný park vo vlastníctve komunitného družstva

- Farmu s piatimi turbínami s výkonom 6,5 MW vlastní zo 100 % družstvo, ktorého členmi sa mohli stať miestni obyvatelia, firmy aj organizácie kúpou podielu.
- Družstvo takto vyzbieralo približne 7,3 milióna libier a dnes má okolo 2 200 členov.[11]
- Členovia sa podieľajú na zisku z prevádzky aj na rozhodovaní o fungovaní parku, čo výrazne posilnilo miestnu podporu projektu.

01

Veterný park Westmill Wind Farm

Watchfield Anglicko

Zdroj: Wikimedia Commons, geograph.org.uk

Pen y Cymoedd (Wales) – komunitný fond pri veternom parku

- Prevádzkovateľ (Vattenfall) vytvoril nezávislý komunitný fond, do ktorého plynú približne 2 milióny libier ročne, a to až do roku 2043.[12]
- Fond doteraz podporil vyše 700 miestnych projektov (turistika, šport, vzdelávanie, podnikanie) a pomohol vytvoriť alebo udržať približne 200 pracovných miest.

[11] Westmill Wind Farm Co-operative. Dostupné na webe

[12] Pen y Cymoedd Wind Farm Community Fund. Dostupné na webe

- Fond funguje ako samostatná nezisková spoločnosť, nezávislá od investora aj od štátu, čo zaručuje transparentné rozhodovanie o použití peňazí.

02

Veterná elektráreň Pen y Cymoedd Wind Farm

Wales

Zdroj: Wikimedia Commons, geograph.org.uk

Dánsko - dohoda s investorom ako náhrada za potenciálnu stratu hodnoty nehnuteľnosti

- Obyvatelia v tesnej blízkosti VTE mali obavu zo zníženia hodnoty nehnuteľností a táto obava patrila pred zavedením schémy medzi hlavné dôvody odporu voči veterným elektrárňam.
- Zákon dnes v Dánsku ukladá prevádzkovateľovi povinnosť nahradiť vlastníkovi preukázanú stratu hodnoty nehnuteľnosti, ak presiahne 1 %. Výšku náhrady neurčuje developer, ale nezávislý oceňovací orgán pod dohľadom dánskej energetickej agentúry.
- Diskusia sa tým presunula z emocionálneho sporu do merateľnej roviny. Obyvatelia nemusia turbíny mať radi, no prijímajú ich prítomnosť ako férovo vyriešenú. Štúdia Európskej komisie hodnotí schému ako dobre prenositeľnú do iných krajín — podmienkou je nezávislá oceňovacia autorita a zákonná opora.[13]

[13] Podobných príkladov je množstvo. Viac informácií o zdieľaní benefitov a konkrétne príklady nájdete v publikáciách „Study on good practices in siting renewable energy installations taking into account the interactions with other public goods" (2026) alebo „Community engagement and fair benefit sharing of renewable energy projects" (2025).

03

Veterná elektráreň Jutland

Dánsko

Zdroj: Wikipedia

2

Otvorená komunikácia s verejnosťou

AI

O tom, či sa veterný projekt v obci stretne s pochopením alebo s odporom, často nerozhodujú technické parametre turbín, ale to, ako sa o ňom ľudia dozvedia. Ak sa obyvatelia o zámere prvýkrát dozvedia v diskusii na sociálnej sieti alebo od suseda, obec sa ocitne v defenzíve skôr, než stihne čokoľvek vysvetliť. Zlý prvý dojem sa napráva oveľa ťažšie, v niektorých prípadoch je dokonca nezvratný. Prieskumy pritom ukazujú, že väčšina obyvateľov Slovenska nie je voči veterným parkom vo svojom okolí naladená odmietavo. Hlasný a dobre viditeľný odpor nemusí odrážať názor celej obce. Často skôr zaplní priestor, ktorý zostal prázdny.

> **Komunikácia nie je doplnkom k povoľovaciemu procesu, ale jeho rovnocennou súčasťou. Sprevádza projekt od prvej správy až po roky prevádzky.**

Samospráva v nej nemusí poznať všetky odpovede. Potrebuje však vedieť, čo a kedy povedať a vytvoriť prostredie, v ktorom sa ľudia nebudú báť pýtať. Na nasledujúcich stranách čitateľ nájde zásady a praktické nástroje, ktoré sa v praxi osvedčili. Začína to prvou informáciou pre verejnosť, pokračuje komunikačným plánom a verejnými stretnutiami a končí úvahou o tom, kedy má zmysel siahnuť po referende a kedy je rozumnejšie zisťovať názor obyvateľov inak.

2.1 Zásady férovej a transparentnej debaty

Férová komunikácia je základom dôvery medzi obcou, obyvateľmi a investorom. Pri veterných projektoch je to obzvlášť dôležité, pretože ide o zásah do územia, krajiny aj každodenného života ľudí. Kompetencie obce v povoľovacom procese sú síce presne vymedzené, jej rola v komunikácii je však oveľa širšia. Obec je pre obyvateľov prvým a najdôveryhodnejším zdrojom informácií. Zástupcovia obce, ktorí sú poverení projektom, by mali mať schopnosť vypočuť a reagovať na názory a obavy občanov.

Obyvatelia najčastejšie potrebujú vedieť:

- v akej fáze sa proces práve nachádza,
- ktoré dokumenty sú zverejnené a kde sa dajú nájsť,
- dokedy a kam možno posielať pripomienky,
- aké otázky má v danej fáze zmysel otvárať a ktoré prídu na rad neskôr.

Zároveň je pre obyvateľov dôležité vnímať, že volení predstavitelia obce budú zodpovedne, a podľa svojho najlepšieho vedomia, zastupovať ich záujmy.

Nie je potrebné vytvárať zložité nástroje. V praxi postačí samostatná podstránka na webe obce, kde nájdu odkaz na proces na Enviroportáli, jednoduchú časovú os s vyznačením aktuálneho kroku a odpovede na najčastejšie otázky. Je užitočné zverejniť aj zhrnutie stanoviska obce a stručné vysvetlenie, čo jednotlivé kroky pre obyvateľov reálne znamenajú. Odborná dokumentácia býva rozsiahla a bez sprievodného komentára jej

väčšina ľudí neporozumie.

Nasledujúce zásady opisujú, ako by mohla férová komunikácia zo strany obce vyzerať a čo môže obec robiť, aby bol proces transparentný, predvídateľný a rešpektujúci potreby obyvateľov:

› Samospráva ako sprostredkovateľ medzi obyvateľmi, investorom a štátom

Obec zrozumiteľne vysvetľuje obyvateľom, čo sa pripravuje, v akej fáze je projekt a kedy sa môžu zapojiť. Zároveň tlmočí obavy, otázky a požiadavky obyvateľov investorovi aj príslušným orgánom, a to najmä prostredníctvom svojich stanovísk a pripomienok. V rámci svojich možností dbá na to, aby boli informácie a odborné podklady dostupné včas a aby mali obyvatelia priestor klásť otázky.

› Zodpovednosť investora za projekt

Samospráva nemá v komunikácii nahrádzať investora. Predstaviť projekt, jeho technické parametre, možné vplyvy a navrhované opatrenia má predovšetkým investor. Projekt pripravuje on, a preto má k nemu všetky informácie. Obec môže od investora žiadať, aby sa zúčastňoval verejných stretnutí a odpovedal na otázky obyvateľov vecne a v dohodnutých lehotách. Rovnako môže žiadať podkladové materiály, napríklad mapu lokality, vizualizácie z obce aj zo susedných obcí, predbežné údaje o hluku, tieňovom efekte a podobne. S investorom je vhodné dohodnúť sa na pravidlách komunikácie vopred: kto čo komunikuje, ako sa budú zosúlaďovať verejné vyjadrenia a kto bude kontaktnou osobou pre verejnosť. **Obyvatelia by mali vždy vedieť rozlíšiť, čo je informácia investora a čo stanovisko obce.**

› Včasné a zrozumiteľné informovanie obyvateľov

Obyvatelia majú dostávať informácie včas, v zrozumiteľnej podobe a v súvislosti s aktuálnou fázou projektu. Samospráva má vysvetliť, čo sa deje, prečo sa to deje a aké kroky budú nasledovať. Zverejňovanie dokumentov v zákonných lehotách je povinnosť, ale férová komunikácia znamená ísť nad rámec minima.

› Jasné pomenovanie kompetencií

Od začiatku je potrebné vysvetliť, čo môže obec ovplyvniť a čo je mimo jej právomocí. Ak obyvatelia očakávajú od obce rozhodnutia, ktoré patria štátu, investorovi alebo distribučnej spoločnosti, vzniká frustrácia a nedôvera.

› Vecné a trpezlivé reagovanie na obavy

Obavy obyvateľov sa nemajú zľahčovať. Majú byť overované, vysvetľované a komunikované na základe odborných podkladov (hlukové štúdie, tienenie, vtáctvo, doprava a infraštruktúra). Samospráva má byť trpezlivá, konzistentná a rešpektujúca.

Vysvetlenie vplyvov na každodenný život

Technické parametre nestačia. Ľudia potrebujú vedieť, ako projekt ovplyvní ich každodenný život. Budú sa zaujímať o témy ako napríklad výhľad, doprava, hluk, krajinný ráz, dopad na ceny nehnuteľností, prístup na pozemky, vplyv na rekreáciu či lokálnu identitu. Pre obyvateľov je zásah do „domova" citlivý a často osobný.

Konkrétne a kontrolovateľné benefity

Benefity musia byť konkrétne, overené a primerané vplyvom projektu. Majú byť verejne kontrolovateľné a jasne vysvetlené (komu pomôžu, v akej forme, v akom čase a za akých podmienok).

Zapojenie susedných obcí

Susedné obce majú byť informované od začiatku. Ak budú mať turbíny na dohľad, budú zaznamenávať zvýšenú dopravu počas procesu výstavby alebo čelia otázkam vlastných obyvateľov, majú mať rovnaký prístup k informáciám, vizualizáciám a harmonogramu.

Jasné rozlíšenie faktov, odhadov a otvorených otázok

Samospráva má jasne pomenovať, čo je fakt, čo je odborný odhad, čo je otvorená otázka a čo sa ešte bude skúmať v EIA. Znižuje to priestor pre dezinformácie.

Informovanie o možnostiach verejnosti

Obyvatelia musia vedieť, čo môžu ovplyvniť (stanoviská, pripomienky, verejné prerokovanie) a čo už vyplýva zo zákonných procesov.

Pokračovanie komunikácie aj po povolení

Komunikácia nekončí povolením. Obec má informovať o výstavbe, dopravných obmedzeniach, monitoringu, prevádzke a plnení záväzkov investora.

Dôvera ako výsledok konzistentného správania

Dôvera sa nevybuduje jedným stretnutím, ale konzistentným správaním samosprávy počas celého procesu. Dôvera sa buduje od prvého kontaktu a pokračuje počas celej životnosti projektu až po jeho ukončenie.

Samospráva môže obyvateľom priebežne vysvetľovať:

- v akej fáze sa proces nachádza,
- ktoré dokumenty sú práve zverejnené na enviroportáli,
- dokedy a kam možno posielať pripomienky,
- aký typ otázok má v danej fáze zmysel otvárať.

2.2 Praktické tipy na vedenie dialógu

Zástupcovia samosprávy by mali vstupovať do diskusií s verejnosťou pripravení nielen po obsahovej stránke, ale aj s jasnou predstavou o tom, ako rozhovor viesť. Kľúčové je, aby k ľuďom pristupovali **férovo, brali** ich obavy vážne, otvorene pomenovali prínosy aj riziká projektu a dali obyvateľom skutočnú možnosť ovplyvniť výsledok. Dôvera vzniká transparentnosťou, odbornými argumentmi a zapojením všetkých dotknutých skupín. Participácia má napätie zmierňovať, nie zakrývať, a dialóg musí zostať konštruktívny aj tam, kde sa názory líšia.

Prvá informácia pre verejnosť nemá znieť: „V našej obci bude veterný park", ale: „Samospráva bola informovaná o zámere preveriť možnosť výstavby veterného projektu v našom území. V tejto fáze nejde o rozhodnutie. Našou úlohou je chrániť záujem obce a jej obyvateľstva, preto budeme žiadať všetky odborné podklady, budeme transparentne informovať o všetkých krokoch a vytvárať priestor na otázky, pripomienky a diskusiu. Budeme trvať na tom, aby obec a obyvatelia mali z prípadného projektu konkrétny prínos a tiež, aby boli jasne pomenované a minimalizované možné riziká, obmedzenia aj vplyv na mesto, obec a okolité územie."

Kľúčová komunikačná línia zo strany obce by mala byť vedená v duchu, že veterná energia môže byť prínosom iba vtedy, ak nevzniká proti ľuďom, ale s ľuďmi. Úlohou samosprávy nie je pretláčať projekty OZE, ale chrániť férový proces, verejný záujem a dôveru komunity.

Verejné stretnutie je jeden z najcitlivejších momentov celého procesu. Má pomôcť obyvateľom porozumieť zámeru, získať odborné informácie a pomenovať svoje otázky či obavy. Aby stretnutie splnilo svoj účel, musí byť kvalitne pripravené, moderované a vedené tak, aby sa v diskusii nestratili fakty ani tichšie hlasy z publika.

Jednoduchý komunikačný plán samosprávy

Samospráva má mať vopred pripravený komunikačný plán, ktorý určí:

- **Kto, čo a kedy komunikuje:** primátor/starosta, hovorca, odborný referent.
- **Komu je komunikácia určená:** (cieľová skupina) obyvatelia, poslanci, susedné obce, dotknuté skupiny.
- **Cez aké komunikačné kanály bude mesto tému komunikovať:** web, sociálne siete, úradná tabuľa, newsletter, verejné stretnutia, médiá.
- **Ako majú vyzerať otázky, ako sa budú zbierať, kto zodpovedá za odpovede:** formulár, e-mail, fyzické podujatia; jasne určený zodpovedný pracovník.
- **Ako sa postupuje pri krízovej situácii alebo šírení nepravdivých informácií:** postup pri eskalácii konfliktu, mediálnom tlaku.
- **Pripraviť sa vopred na organizáciu verejného stretnutia pre obyvateľov:** moderátor, facilitátor, vizualizácie, zber otázok, následné odpovede.

V súčasnosti, keď do diskusie vstupujú aj externí aktéri s vlastnou agendou, je mimoriadne dôležité, aby samospráva postupovala premyslene a mala vopred naplánovaný proces zapájania verejnosti počas celého obdobia rozhodovania o projekte veternej elektrárne alebo veterného parku. Ad hoc zvolávanie verejných stretnutí bez jasného komunikačného alebo participačného plánu zvyšuje neistotu, napätie a riziko konfliktov. Premyslený postup umožňuje obci vopred vysvetliť, čo sa bude diať, prečo sa to deje a aké kroky budú nasledovať. Tým sa znižuje priestor pre špekulácie a pocit, že sa rozhoduje „za zatvorenými dverami".

Dokument otázok a odpovedí

Dokument otázok by mal byť otvorený dokument, ktorý sa priebežne dopĺňa o nové otázky z verejných stretnutí, e-mailov a sociálnych sietí, ako aj od poslancov a susedných obcí. Pri každej odpovedi má byť jasné, či ide o informáciu od investora, odborné stanovisko, zákonnú povinnosť alebo rozhodnutie samosprávy.

Verejné stretnutie

Obec môže zorganizovať verejné stretnutie[14] a vytvoriť tak priestor pre diskusiu, zdieľanie názorov a obáv obyvateľstva. Takéto stretnutie môže mať rôznu formu a môže byť aj opakované, v rôznych fázach procesu posudzovania vplyvov a povoľovania. Jeho príprava, načasovanie, obsah a komunikácia pred, počas a po stretnutí sú dôležité.

Odporúčaná štruktúra verejného stretnutia:

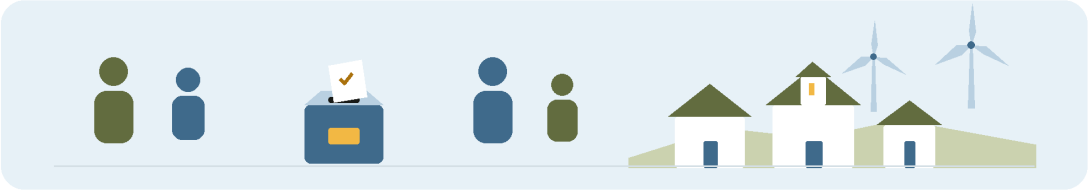
- úvod samosprávy,
- vysvetlenie fázy procesu,
- technická časť investora,
- diskusia,
- zber nezodpovedaných otázok,
- písomné odpovede po stretnutí.

Stretnutie s verejnosťou nemá byť arénou, v ktorej vyhrá najhlasnejší účastník. Formát verejného stretnutia nemusí nevyhnutne znamenať len diskusiu vo veľkej skupine, ale časť diskusie je možné viesť aj v menších skupinách. Kvalitu väčších stretnutí výrazne zvyšuje prítomnosť profesionálnych facilitátorov, ktorí dokážu udržať vecnú diskusiu a férový priestor pre všetkých.

[14] Verejné prerokovanie správy o hodnotení a verejné stretnutie nie sú to isté. Verejné prerokovanie je formálnym krokom procesu EIA. Obec ho organizuje po dohode s navrhovateľom, prizývajú sa naň dotknuté orgány a vyhotovuje sa z neho záznam, ktorý je súčasťou spisu. Verejné stretnutie je neformálne podujatie vo vlastnej réžii obce; nemá predpísanú formu ani lehotu, obec ho môže zvolať kedykoľvek a venovať sa na ňom aj témam, ktoré do EIA nepatria (benefity pre obec, nájomné vzťahy, doprava počas výstavby).

Čo má predchádzať miestnemu referendu

Od dostupných informácií k informovanému rozhodnutiu.

1

Dostupné informácie

Obyvatelia poznajú podobu projektu, jeho možné prínosy, vplyvy a otvorené otázky.

2

Priestor na diskusiu

Majú možnosť klásť otázky, pomenovať obavy a dostať zrozumiteľné odpovede.

3

Jasná otázka

Rozumejú tomu, o čom hlasujú a čo znamená odpoveď „áno" alebo „nie".

4

Informované hlasovanie

K rozhodovaniu pristupujú po oboznámení sa s podkladmi a argumentmi.

NA ČO SI DAŤ POZOR

Predčasné hlasovanie, chýbajúce podklady, nejasná otázka a vyhrotená kampaň.

ĎALŠIA MOŽNOSŤ ZAPOJENIA

Nezáväzná anketa

Na zistenie názorov a otázok obyvateľov.

Úloha moderovania verejných podujatí

Verejné stretnutie môžu viesť úradníci, často však nemajú skúsenosti s facilitáciou potenciálne konfliktnej diskusie a verejnosť ich môže vnímať ako „ľudí od starostu". Pri citlivých stretnutiach, keď existuje riziko, že stretnutie vyústi do konfliktu, je vhodné prizvať externého facilitátora alebo moderátora. Hlavným dôvodom je jeho profesionalita a to, že ho obyvatelia vnímajú ako neutrálnu osobu. Facilitátor nastavuje férové pravidlá diskusie, chráni vecnosť, prekladá technický jazyk a zabraňuje tomu, aby diskusiu ovládli najhlasnejší či agresívni účastníci. Dohliada tiež na to, aby boli otázky riadne zodpovedané. Zároveň pomáha zmapovať konflikty, obavy a dezinformácie. So samosprávou si vopred ujasní, v čom má obec reálnu rozhodovaciu právomoc a v čom nie.

V obciach, kde sú vzťahy napäté, veľké stretnutia často konflikt zvyšujú. Vhodnejšie sú menšie, osobnejšie formáty: diskusie pri okrúhlom stole, raňajky so seniormi, telefonáty, informačné stánky, stánok na verejnom podujatí obce napr. jarmoku, či deň otvorených dverí na úrade s odborníkmi na hluk, prírodu, dane alebo benefity. Tieto formáty umožňujú skutočný dialóg bez tlaku publika.

2.3 Miestne referendum

Pri projektoch, ako je výstavba veternej elektrárne zohráva obec a jej stanovisko významnú rolu. Obec môže o svojom postoji k projektu rozhodnúť aj prostredníctvom miestneho referenda.

> **Referendum je dobrovoľným nástrojom, nie je súčasťou povoľovacieho procesu a nie je jediným spôsobom účasti obyvateľstva na rozhodovaní. Miestne referendum môže v obci zvýšiť legitimitu rozhodovania o plánovanom projekte, avšak za podmienky, že mu predchádza kvalitná informovanosť a férový proces s diskusiou o prínosoch a nákladoch projektu.**

Na druhej strane, ak sa referendum vyhlási príliš skoro, bez potrebných podkladov a verejnej diskusie, môže sa zmeniť na hlasovanie založené na strachu namiesto informovaného rozhodnutia.

Riziká referenda a syndróm „protiveternej" mobilizácie

Referendum je legitímnym nástrojom v demokratickej spoločnosti. V súčasnej dobe nových technológií a dosahu sociálnych sietí však môže byť výsledok referenda ovplyvnený tretími stranami, ktoré nemajú na danú lokalitu žiadne väzby. Starostovia obcí v niektorých prípadoch využívajú možnosť referenda, aby sa zbavili zodpovednosti a nechali rozhodnutie na obyvateľoch. V tom prípade, však treba zabezpečiť, a je otázka či to je možné, aby sa obyvatelia vedeli informovane rozhodnúť na základe pravdivých

a neskreslených informácií.

Kľúčová je formulácia otázky

Formulácia otázky zásadne ovplyvňuje, ako ľudia hlasujú. Jednoduché otázky typu „Súhlasíte s výstavbou veternej elektrárne v obci X?" sú zrozumiteľné. Zložité, právnicky formulované otázky však môžu spôsobiť, že voliči často nevedia, čo vlastne znamená odpoveď „áno" alebo „nie".

Ako referendá o veterných parkoch dopadajú v praxi

V predchádzajúcich rokoch sa miestne referendum o veternom parku stalo na Slovensku bežným javom a jeho priebeh má v jednotlivých obciach podobný scenár. Kampani predchádza vlna dezinformácií o dopadoch na zdravie, hluk či vibrácie. Hlasovanie často končí väčšinovo proti výstavbe, napriek tomu, že v mnohých prípadoch je výsledok neplatný. Na hlasovanie príde menej než polovica voličov. Dôvody, prečo hlasovanie dopadne odmietavo, sa opakujú rovnako ako výsledky. Obyvatelia majú spravidla len obmedzené informácie o reálnych prínosoch projektu a o možných kompenzáciách pre obec. Obavy vyvoláva plánovaná veľkosť turbín, ktorá je pre menšiu obec ťažko predstaviteľným zásahom do krajiny. Negatívnu atmosféru dotvárajú odmietavé naratívy v online diskusiách, často sprevádzané silnými emóciami. A napokon pôsobí aj skupinový efekt: keď obyvatelia vidia, že susedné obce hlasujú proti, posilňuje to ich vlastné rozhodnutie urobiť to isté.

Pre vedenie obce z toho vyplýva praktický záver. Neplatné referendum je spravidla najhorší možný výsledok. Nerozhodne nič, no obe strany si ho vyložia vo svoj prospech. Odporcovia poukážu na drvivú väčšinu hlasov proti, zástancovia na nízku účasť. Obec tak zostáva bez legitímneho mandátu a zároveň s vyhrotenou atmosférou, ktorá ju bude sprevádzať v ďalších krokoch procesu. Referendum navyše nezbavuje samosprávu zodpovednosti za vlastné rozhodnutia v povoľovacom procese.

Anketa ako alternatíva

Kampaň pred referendom aj výsledok referenda môžu negatívne ovplyvniť atmosféru v obci, prípadne viesť ku konfliktom. **Preto sa v praxi osvedčila metóda nezáväznej ankety, ktorá ukáže nálady obyvateľov a tiež vytvorí priestor pre diskusiu a vyjadrenie názoru.**

3

Od zámeru k realizácii: Príprava projektu veternej elektrárne

10/2025

AI

Príprava projektu veternej elektrárne je niekoľkoročný proces, ktorý sa začína dávno predtým, ako investor úradne podá prvý formálny dokument. Končí sa až demontážou zariadenia a rekultiváciou územia po skončení jeho životnosti. Do procesu vstupuje viacero aktérov: investor, štátne orgány, prevádzkovatelia sústav, vlastníci pôdy aj obyvatelia. Samospráva má medzi nimi osobitné postavenie. Zastupuje celé územie a jeho obyvateľov a má nástroje, ktorými môže podobu projektu výrazne ovplyvniť.

OD ZÁMERU PO OBNOVU

Životný cyklus projektu veternej elektrárne

Štyri fázy od prípravy až po rozhodnutie o ďalšom využití

1

3 – 4 roky

Príprava, EIA a povoľovanie

Predprojektová príprava, posudzovanie EIA, stavebný zámer a súbežná zmena územného plánu obce.

2

10 – 12 mesiacov

Výstavba

Príprava staveniska a prístupových ciest, pripojenie k elektrickej sieti a montáž turbín.

3

25 – 30 rokov

Prevádzka

Výroba elektriny, vzdialený monitoring 24/7, plánovaná údržba a servis.

4

Po 25+ rokoch

Finálna fáza

Modernizácia dielov alebo ukončenie a likvidácia projektu.

Najväčší vplyv má obec na začiatku projektu, keď zámer ešte nie je technicky ani vecne uzavretý. Vtedy je najjednoduchšie dohodnúť s investorom pravidlá spolupráce a otvoriť otázky lokality, dopravy či benefitov. Je to aj čas pripraviť sa na formálne kroky, ktoré prídu. Neskôr, pri posudzovaní vplyvov na životné prostredie (EIA) a v konaní o stavebnom zámere, už obec pracuje najmä so zákonnými lehotami, stanoviskami a pripomienkami. Ak lehotu premešká, stráca možnosť uplatniť svoje požiadavky.

Rovnako dôležité je poznať hranice vlastných kompetencií. Samospráva cez územný plán určuje, kde je umiestnenie energetických zariadení prípustné. Rozhoduje o svojom majetku, pripomienkuje rozsah a výsledky EIA a nastavuje komunikáciu s obyvateľmi. O výsledku EIA a o povolení stavby však rozhodujú štátne orgány. Obec nemá vplyv na pripojenie do siete, ani na zmluvy so súkromnými vlastníkmi pozemkov. Realistický obraz o tom, čo samospráva môže a čo nemôže ovplyvniť, je základom dobrej stratégie aj férovej komunikácie s verejnosťou.

3.1 Kľúčoví aktéri v procese povoľovania

Samospráva

Samospráva je orgán územného plánovania a účastník povoľovacích procesov. Pri zámere[15] výstavby veternej elektrárne na území mesta alebo obce má samospráva vlastné formálne aj procesné nástroje. Základom pre obec je mať vypracovaný územný plán, ktorý určuje prípustné využitie územia, limity rozvoja a podmienky umiestňovania infraštruktúry.

V ďalších fázach prípravy výstavby veternej elektrárne (VTE) samospráva vydáva v konaní o stavebnom zámere záväzné stanovisko k súladu zámeru s územnoplánovacou dokumentáciou, vstupuje do posudzovania vplyvov na životné prostredie (tzv. EIA z angl. Environmental Impact Assessment) ako dotknutá obec, uplatňuje stanoviská a pripomienky a informuje verejnosť. V kompetencii samosprávy je usporiadať verejné prerokovanie v rámci EIA.

Investor (developer)

Investor je spoločnosť, ktorá stojí za výstavbou VTE. Z pohľadu vedenia samosprávy je vhodné preveriť firmu vo verejne dostupných registroch (napr. obchodný register, centrálny register dlžníkov). Taktiež je dobré poznať históriu spoločnosti, či pôsobí na trhu dlhodobo, v akých krajinách a aké projekty už realizovala. Investor by mal komunikovať so samosprávou a predstaviť detaily plánovaného projektu už pred formálnym začatím povoľovacieho procesu (presnú plánovanú lokalitu, typ turbín, technológie, pripojenie do siete a pod.)

[15] V texte používame pojem ‘zámer’ v hovorovom význame; formálny proces EIA, tak ako ho upravuje Zákon č. 269/2025 Z. z. však začína predložením ‘informácie o navrhovanej činnosti’.

Verejnosť

Verejnosť má dostať zrozumiteľné informácie o zámere výstavby veternej elektrárne, dostatočný priestor na otázky a možnosť pomenovať svoje obavy. Formálne sa môže zapájať najmä v procese EIA. Ak sa do EIA zapojí, má zaručené postavenie účastníka konania aj v nasledujúcich povoľovacích konaniach.

Pri povinnom posudzovaní vplyvov sa verejnosť môže zapojiť až vo chvíli, keď je vypracovaná správa o hodnotení, a to tak, že k nej podá písomné stanovisko. Verejné prerokovanie nie je povinné. Zvoláva sa len vtedy, ak o to má záujem dotknutá obec.

Ak sa projekt povoľuje v zjednotenom konaní, teda EIA a konanie o stavebnom zámere prebiehajú koordinovane v jednom konaní, práva verejnosti na účasť upravuje aj zákon o IPKZ. Verejnosť sa tak môže zapojiť už na začiatku. SIŽP napríklad vyzve verejnosť a dotknutú verejnosť, aby sa vyjadrili k začatiu konania. Výzvu zverejní spolu s informáciami o projekte na svojom webovom sídle a na vyjadrenie poskytne lehotu najmenej 30 dní odo dňa zverejnenia.

Dôležité sú aj neformálne stretnutia, diskusie a priebežné vysvetľovanie toho, čo sa pripravuje, čo sa posudzuje a o čom ešte nie je rozhodnuté.

Samospráva má dbať na to, aby obyvatelia dostali včasné a zrozumiteľné informácie a mali priestor klásť otázky. Investor má vysvetliť samotný zámer, jeho parametre, možné vplyvy a navrhované opatrenia.

Ministerstvo životného prostredia (MŽP)

Pre projekty veterných elektrární, pri ktorých sa proces posudzovania vplyvov na životné prostredie (EIA) začal pred 1. 11. 2025, teda pred účinnosťou novely zákona o EIA (zákon č. 269/2025 Z. z.), a ešte nebol ukončený, je príslušným orgánom Ministerstvo životného prostredia SR (MŽP).

Ministerstvo určuje rozsah hodnotenia, posudzuje dokumentáciu a zverejňuje informáciu o začatí procesu EIA na portáli Enviroportál. Túto informáciu zároveň rozposiela dotknutým orgánom a obciam. Na konci procesu vydá záverečné stanovisko, v ktorom uvedie, či s navrhovaným projektom z hľadiska vplyvov na životné prostredie súhlasí, alebo nesúhlasí.

Pri veterných elektrárňach MŽP spravidla vyžaduje ornitologické štúdie a posúdenie vplyvu na krajinu a jej vizuálny obraz. Zároveň stanovuje podmienky monitoringu.[16]

Slovenská inšpekcia životného prostredia (SIŽP)

Pri veterných elektrárňach, pri ktorých sa proces EIA začal 1. 11. 2025 alebo neskôr, teda po nadobudnutí účinnosti novely zákona o EIA (zákon č. 269/2025 Z. z.), je orgánom

[16] Smernica Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky z 21. apríla 2010 č. 3/2010 – 4.1

posudzovania vplyvov na životné prostredie už SIŽP, a nie MŽP.

SIŽP je orgánom posudzovania vplyvov a zároveň aj špeciálnym stavebným úradom pre prevádzky alebo zariadenia na výrobu elektriny z OZE podľa zákona č. 309/2009 Z. z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysokoúčinnej kombinovanej výroby, okrem vodnej energie a prevádzok uvedených v prílohe č. 1 zákona č. 39/2013 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania (IPKZ). Posudzovanie vplyvov na životné prostredie a konanie o stavebnom zámere vedie SIŽP spoločne v rámci tzv. zjednoteného povoľovania alebo ako dva samostatné procesy, ak tak navrhne investor.

Regionálne úrady pre územné plánovanie a výstavbu

Novelou zákona č. 24/2006 Z. z. a zákona č. 39/2013 Z.z. s účinnosťou od 1. novembra 2025 sa SIŽP stala **špeciálnym stavebným úradom pre stavby zariadení na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov** s výnimkou vodných stavieb. Pri veterných elektrárňach teda o stavebnom zámere nerozhoduje obec ako bežný stavebný úrad, ale SIŽP. Tá v zjednotenom povoľovaní posudzuje vplyvy navrhovanej činnosti, rozhoduje o jej povolení a určuje podmienky realizácie aj prevádzky navrhovanej činnosti. Ak má navrhovateľ činnosti záujem, tak posudzovanie vplyvov a povoľovanie sa môžu viesť samostatne. V akceleračných zónach má proces posudzovania vplyvov na životné prostredie v rukách tzv. správca akceleračnej zóny a samotný proces povoľovania má následne viesť samotný investor. Paradoxne sa tak v akceleračných zónach zjednotené povoľovanie uplatňovať nedá. Obec v tomto usporiadaní nestráca vplyv, ale vstupuje doň ako dotknutá obec a to prostredníctvom záväzného stanoviska k súladu stavebného zámeru s územným plánom.

Úrad verejného zdravotníctva a príslušné regionálne úrady verejného zdravotníctva

Posudzujú predovšetkým hlukové zaťaženie, tieňový efekt rotora a ďalšie možné dopady na zdravie obyvateľov. V praxi ide o jeden z najdôležitejších orgánov, pretože práve hluk a tienenie patria medzi najčastejšie pripomienky verejnosti. Úrad verejného zdravotníctva (ÚVZ) zároveň vydáva metodické usmernenia, ktoré sa pri hodnotení veterných turbín bežne používajú.

Orgány ochrany prírody

Štátna ochrana prírody a odbory starostlivosti o životné prostredie na okresných úradoch, ktorých úlohou je posúdiť vplyv na vtáctvo, netopiere, biotopy a chránené územia. Pri veterných elektrárňach ide o kľúčové hodnotenie, pretože kolízie vtákov a netopierov, ako aj zásahy do biotopov, patria medzi najcitlivejšie environmentálne témy. Okresné úrady, konkrétne ich odbory životného prostredia, sa vyjadrujú k otázkam súvisiacim s vodným hospodárstvom, odpadmi, ovzduším či ochranou pôdy. Ich stanovisko je dôležité najmä

pri posudzovaní dopadov na vodné toky, eróziu pôdy alebo pri hodnotení stavebných zásahov do krajiny.

Dopravný úrad a príslušné orgány leteckej prevádzky

Posudzujú, či veterné turbíny nepredstavujú prekážku v letovej prevádzke. Dopravný úrad hodnotí aj vplyv veternej elektrárne na navigačné systémy. Zároveň sa posudzujú dopravné napojenia, ktoré sú potrebné počas výstavby aj prevádzky.

Slovenská elektrizačná a prenosová sústava a prevádzkovatelia distribučnej sústavy

Posudzujú technické možnosti pripojenia veterného parku do elektrickej siete, kapacitné limity a prípadné potreby posilnenia infraštruktúry. Bez ich súhlasného stanoviska nie je možné projekt zrealizovať.

3.2 Príprava obce na projekt vo svojom území

Prvým krokom v príprave obce na veterný projekt je rozhodnutie, kto bude za obec konať. Obec by si na začiatku mala nastaviť interné pravidlá pre komunikáciu s investorom, vrátane určenia kompetencií/osôb oprávnených viesť rokovania (napr. primátor, prednosta, odborný referent). Určiť interného koordinátora, ktorý bude sústreďovať všetky informácie a zabezpečí konzistentnosť.

Už v úvodnej fáze treba myslieť aj na prevenciu konfliktu záujmov. Týka sa to napríklad situácie, keď sú poslanci, zamestnanci obce alebo ich blízki zároveň vlastníkmi pozemkov v dotknutej lokalite. Obec môže do procesu prizvať nezávislého externého experta, napríklad z oblasti práva, ekonómie či facilitácie. Užitočné je tiež včas zmapovať nálady v obci a poznať prirodzených lídrov miestnej verejnej mienky. Tí môžu neskoršiu diskusiu výrazne ovplyvniť.

1 Príprava na stretnutie s investorom

Pred stretnutím s investorom by si samospráva mala urobiť vlastný audit možností, limitov a potrieb územia. Základom je preveriť existujúce strategické a plánovacie dokumenty obce a identifikovať, či sa plánovaný zámer dotýka rozvojových plôch, ochranných pásiem, dopravnej infraštruktúry, verejného majetku, krajinného rázu, bývania alebo iných záujmov v území, ktoré môžu byť dôležité. Z tohto auditu má vyplynúť, kde sa zámer stretáva s existujúcimi plánmi obce, kde môže narážať na limity a ktoré otázky treba otvoriť už pri prvom rokovaní.

Súčasťou prípravy je aj zváženie, kedy a v akom rozsahu informovať poslancov a členov príslušných komisií. Načasovanie by malo zodpovedať miestnym pomerom

Stretnutie s investorom

Čo si pripraviť, na čo sa pýtať a ako postupovať ďalej.

1

PRED STRETNUTÍM

Pripravte si vlastné podklady

- Územný plán obce
- Mapy chránených území a ochranných pásiem
- Mapa dopravnej infraštruktúry
- Prehľad majetku obce a dotknutých pozemkov

2

NA STRETNUTÍ

Žiadajte podklady a zrozumiteľné odpovede

- Kto je investor a aké má referencie?
- Aké sú parametre a umiestnenie turbín?
- Aké územné a environmentálne vplyvy sa preveria?
- Ako sa zapoja obec a jej obyvatelia?
- Aké benefity prichádzajú do úvahy?
- Ako budú právne chránené záujmy obce?

3

PO STRETNUTÍ

Vyhodnoťte informácie a určite ďalší postup

- Pomenujte riziká, otvorené otázky a chýbajúce podklady
- Prizvite potrebných nezávislých odborníkov
- Pripravte komunikačný plán aj pre susedné obce
- Sledujte ďalšie kroky a harmonogram

Podrobné vysvetlenia a súvislosti nájdete v tejto podkapitole.

a komunikačnej stratégii samosprávy. Zapojenie poradných orgánov, členov komisií, poslancov, odborných zamestnancov alebo externých kapacít ešte pred oficiálnym zverejnením projektového zámeru investora by mohlo prispieť ku kvalitnejšiemu vyhodnoteniu dostupných informácií a pripraviť sa na ďalšie otázky. Avšak ak samospráva vyhodnotí, že po vstupe témy do komisií sa informácie môžu šíriť nekontrolovane ďalej skôr, než ich samospráva stihne vysvetliť verejnosti, vytvára to priestor pre rôzne interpretácie a zhoršuje prvý dojem. Tomu je možné predísť tak, že samospráva ako prvá otvorene oznámi, že konkrétny investor v katastri pripravuje zámer projektu, informuje o ďalšom postupe, t. j. najskôr ho prerokuje s poslancami a členmi komisií, a s developerom, a až následne o ňom poskytne ucelené informácie verejnosti.

Dokumenty, ktoré by mala mať obec k dispozícii pred stretnutím s developerom

- **Územný plán obce** - umožní overiť, či je v danej lokalite prípustné umiestnenie energetickej infraštruktúry[17].
- **Mapy chránených území** - NATURA 2000, CHKO, biotopy, ochranné pásma vodných zdrojov; tieto územia môžu projekt výrazne obmedziť alebo úplne vylúčiť.
- **Mapa dopravnej infraštruktúry** - je dôležitá pre posúdenie prístupových trás počas výstavby aj prevádzky.
- **Prehľad majetku obce a pozemkov v dotknutej lokalite** - umožní identifikovať, či a ako sa projekt dotkne obecného majetku, ciest alebo pozemkov.

Technické a územné informácie dôležité pre rozvoj územia

Pre obec je dôležité mať základný prehľad o technických a územných súvislostiach, ktoré môžu ovplyvniť ďalší rozvoj územia a jej vlastné zámery. Patria sem najmä:

- **Ochranné pásma a regulované územia:** patria sem vedenia VN/VVN, vodné zdroje, biotopy, NATURA 2000, CHKO, poľnohospodárska pôda , archeologické lokality. Tieto faktory môžu obmedziť umiestnenie turbín alebo vyžadovať dodatočné posudzovanie.
- **Dopravná dostupnosť a záťaž:** Obec si môže overiť, či miestne cesty, mosty a zákruty zvládnu prepravu veľkých a ťažkých strojov. Keď investor doplní informácie, obec zistí, akú dopravnú záťaž výstavba prinesie.
- **Vizuálne limity:** výška turbín, viditeľnosť z intravilánu, dopad na krajinný ráz a na existujúce alebo pripravované energetické projekty v okolí. Pre vedenie obce je výborným pomocníkom Geografický informačný systém (GIS). Práca s GIS je dôležitá, lebo umožňuje rýchlo a presne vyhodnotiť, či plánovaná VTE nezasahuje do chránených území, sídel, infraštruktúry ani územnoplánovacích limitov.

> **Tieto informácie pomáhajú obci porozumieť, kde môže vzniknúť konflikt s bývaním, priemyslom, verejnou infraštruktúrou alebo ďalšími rozvojovými plánmi. Odborné**

[17] Obec bez vlastného územného plánu môže diskutovať s investorom, vstupovať do procesu EIA a ďalších povoľovacích procesov. Ak obec nemá územný plán, záväzné stanovisko ku stavebnému zámeru vydáva samosprávny kraj (VÚC), pričom posudzuje súlad so záväznou časťou najnižšieho dostupného stupňa územnoplánovacej dokumentácie, napríklad územného plánu mikroregiónu alebo koncepcie územného rozvoja regiónu.

výpočty a technické posúdenia môže obec získať od developera, prevádzkovateľov sietí alebo od príslušných odborných orgánov.

2 Stretnutie s investorom

Stretnutie investora so samosprávou je kľúčovým momentom, v ktorom si mesto alebo obec vytvára prvý obraz o tom, kto za projektom stojí a aké dopady môže mať na územie a jeho obyvateľov. V tejto fáze je dôležité získať jasné a zrozumiteľné informácie, aby sa samospráva vedela rozhodovať na základe faktov, nie domnienok. Samospráva preto môže od investora žiadať základný informačný balík, ktorý jej umožní posúdiť základné parametre zámeru. Cieľom je vytvoriť dostatočný základ pre informované rozhodovanie. Úvodné posúdenie samosprávou by preto malo zahŕňať prinajmenšom nasledovné aspekty:

- **Vlastnícka štruktúra investora** (kto za projektom stojí, aké má skúsenosti, aké projekty už realizoval).
- **Technické parametre projektu** (typ turbín, výkon, počet, výška, vzdialenosti od obydlí, plánované pripojenie do siete).
- **Územné a environmentálne vplyvy** (vzdialenosti od najbližších obydlí, chránené územia, predbežné údaje o hluku a tieňovom efekte, dopravný plán).
- **Zapojenie obce a jej obyvateľov** (ako bude obec zapojená, komunikácia s obyvateľmi).
- **Možné benefity pre obec**[18] (možností benefitov je viacero, cez finančné príspevky, investície do infraštruktúry, zdieľanie elektriny[19], podpora verejných projektov a pod.)
- **Právna ochrana záujmov samosprávy (napr. v prípade zmeny vlastníka VTE alebo v prípade, že spoločnosť skrachuje.**

Cieľom stretnutia je získať prvotný obraz o tom, aký dopad bude mať projekt na obec a jej obyvateľov. Vedenie obce by malo obyvateľom pomôcť identifikovať, v ktorých fázach procesu je možné sa zapojiť do rozhodovania a akým spôsobom.

3 Po stretnutí s investorom

Obec by mala interne vyhodnotiť získané informácie a určiť ďalší postup. Je vhodné pripraviť si plán komunikácie s občanmi a byť podrobne oboznámený s procesmi, ktoré majú nasledovať.

Po získaní týchto informácií by mala obec postupovať systematicky, čo zahŕňa prinajmenšom nasledovné:

Interné vyhodnotenie projektu

Starosta/primátor, odborní zamestnanci a poslanci by mali spoločne prejsť dostupné podklady, porovnať ich s územnými, majetkovými, dopravnými a technickými limitmi obce a pomenovať otázky, ktoré zostávajú otvorené. Prvé interné vyhodnotenie môže upozorniť na riziká, nejasnosti alebo chýbajúce podklady ešte predtým, než sa téma dostane do širšej verejnej diskusie.

[18] Podrobnejšie sa benefitom a možnostiam ich využitia venuje podkapitola 1.3 Prínosy pre obec a jej obyvateľov.

[19] Zdieľanie elektriny spôsobom akým to opisuje príručka aktuálne na Slovensku nie je z pohľadu legislatívy SR možné.

Konzultácia s odborníkmi

V prípade potreby môže byť užitočné osloviť nezávislých expertov (z oblasti energetiky, územného plánovania, legislatívy, životného prostredia alebo dopravy), ktorí pomôžu posúdiť technické, právne a územné súvislosti a potenciálny prínos projektu pre samosprávu, príp. širšie územie.

Príprava komunikačného plánu s občanmi

Obec by si mala pripraviť komunikačný plán s občanmi pre jasnú a transparentnú komunikáciu. Ten by mal určiť kto, čo a kedy komunikuje, komu je komunikácia určená a cez aké kanály bude samospráva tému komunikovať. Súčasťou plánu je spôsob zberu otázok od obyvateľov a určenie, kto zodpovedá za odpovede, ako aj postup pri krízovej situácii alebo šírení nepravdivých alebo zavádzajúcich informácií. Priebežné zverejňovanie informácií pomáha predchádzať nedôvere, špekuláciám a pocitu, že sa o projekte rozhoduje mimo verejnej kontroly.

Prehľad ďalších krokov

Samospráva by mala rozumieť ďalším krokom, ktoré budú nasledovať po predstavení zámeru: EIA, povoľovacie konania, vyjadrenia dotknutých orgánov, stanoviská obce a verejné prerokovania, ktoré sa v rámci týchto procesov majú diať. Obec by mala priebežne sledovať kroky developera a žiadať aktualizácie k projektu spolu s časovým harmonogramom.

- **Samospráva pri zámere veternej elektrárne stráži férovosť a presadzuje záujmy obyvateľov.** To znamená predovšetkým včas informovať verejnosť, vytvoriť priestor pre otázky už v štádiu zámeru a priebežne zverejňovať dostupné informácie o projekte. Jej úlohou nie je obhajovať investora, ale zabezpečiť, aby bol postup zrozumiteľný, transparentný a kontrolovateľný. Priebežné informovanie verejnosti pomáha predchádzať nedôvere a špekuláciám.
- **Ak môže projekt ovplyvniť aj okolité obce, samospráva, na území ktorej sa má projekt realizovať, by s nimi mala komunikovať od začiatku.** Vyhodnotenie vhodnosti projektu a informovanie o ňom by sa nemali týkať iba katastrálneho územia, na ktorom má projekt stáť. Susedné mestá a obce môžu byť ovplyvnené výhľadom, dopravou alebo hlukom, a preto je vhodné prizvať ich na rokovania aj do diskusie o možných benefitoch a to napriek tomu, že aktuálny zákon o EIA susedné obce v týchto právach výrazne obmedzil. Ak sú susedné obce reálne dotknuté, mali by mať možnosť byť súčasťou rozhodovania aj komunikácie, aby sa predišlo napätiu a pocitu, že sa o nich rozhoduje bez ich účasti.

Po prvom stretnutí by mal zástupca obce:

- **poznať spoločnosť** (jej vlastníkov, referencie, finančnú stabilitu),
- **poznať technické parametre projektu** (výkon, počet turbín, umiestnenie, pripojenie do siete),
- **poznať možnosti benefitov pre obec** (finančné, infraštruktúrne, komunitné).

Tieto tri oblasti tvoria základ pre ďalšie rozhodovanie.

Zapojenie dotknutej obce do prípravy projektu

Samospráva by mala od začiatku vedieť, v akej fáze sa navrhovaný projekt nachádza, aké zákonné lehoty platia a kedy môže uplatniť svoje stanoviská, požiadavky alebo pripomienky. V každej fáze má inú rolu: inú pred začatím EIA, inú počas posudzovania vplyvov a inú v povoľovaní.

Z hľadiska verejného záujmu je dôležitá najmä úvodná fáza prípravy projektu, kedy je priestor na úpravu jeho technického a územného riešenia. Obec má však dôležité kompetencie aj v neskoršej fáze samotného povoľovania stavby.

3.3 Posudzovanie vplyvov (EIA) a povoľovanie

Keď sa v obci objaví zámer výstavby veternej elektrárne, vedenie samosprávy si zvyčajne kladie rovnaké otázky. Čo sa bude diať, ako dlho to potrvá a kedy do toho môže obec vstúpiť?

Od 1. novembra 2025 je zákonným postupom pri veterných elektrárňach **zjednotené povoľovanie**. Slovenská inšpekcia životného prostredia (SIŽP) v ňom v jednom konaní posúdi vplyv projektu na životné prostredie (EIA) a zároveň rozhodne o stavebnom zámere. Investor môže navrhnúť, aby posudzovanie a povoľovanie prebehli samostatne. Musí o to však výslovne požiadať, inak platí zjednotený postup. V akceleračných zónach platí odlišný režim[20]. Zjednotené konanie začína podaním žiadosti, ktorá obsahuje stavebný zámer a správu o hodnotení. Kroky, ktoré predchádzajú vypracovaniu správy o hodnotení, sa teda uskutočňujú ešte pred začatím zjednoteného povoľovania. Ide najmä o pripomienkovanie informácie o navrhovanej činnosti a určenie rozsahu hodnotenia.

Prípravná fáza: informácia o navrhovanej činnosti a rozsah hodnotenia

Ešte pred podaním žiadosti o povolenie stavby musí investor doručiť SIŽP informáciu o navrhovanej činnosti. Doručuje ju v listinnej aj elektronickej podobe. Informácia obsahuje nulový variant (čo by sa dialo, keby sa projekt nerealizoval) a aspoň jeden variant projektu. SIŽP ju do 20 dní zašle obci, na ktorej území sa má navrhovaná činnosť alebo jej zmena realizovať, a dotknutým orgánom a zverejní ju v Centrálnom informačnom systéme EIA/SEA.

Od tohto momentu je obec, na ktorej území sa má navrhovaná činnosť alebo jej zmena realizovať, súčasťou procesu a platia pre ňu zákonné lehoty:

- informáciu bezodkladne zverejní spôsobom v mieste obvyklým najmenej na 21 dní,
- do 21 dní doručí SIŽP písomné stanovisko, v ktorom uplatní požiadavky na to, čo sa má posudzovať (tzv. rozsah hodnotenia),

[20] Akceleračným zónam sa podrobnejšie venuje podkapitola 3.4.

- môže požiadať o zaslanie návrhu rozsahu hodnotenia a doručených stanovísk najneskôr tri dni pred ústnym pojednávaním,
- má právo nazerať do spisu, robiť si z neho výpisy a odpisy a dostať kópie spisu,
- svoje pripomienky môže doplniť najneskôr na ústnom pojednávaní o rozsahu hodnotenia.

Ak obec, na ktorej území sa má navrhovaná činnosť alebo jej zmena realizovať, písomné stanovisko v lehote nedoručí, svoje požiadavky na rozsah hodnotenia už neskôr uplatniť nemôže.

SIŽP následne určí rozsah hodnotenia, teda ktoré varianty, vplyvy a odborné štúdie musí investor spracovať. Pri veterných elektrárňach ide zvyčajne o tieto štúdie:

- hluková štúdia,
- tieňová štúdia,
- ornitologický prieskum,
- chiropterologický prieskum,
- krajinárska štúdia, ktorej súčasťou sú aj vizualizácie,
- hodnotenie vplyvov na verejné zdravie.

Na základe určeného rozsahu investor spracuje správu o hodnotení. Pripravuje tiež podklady ku stavebnému zámeru. Podľa stavebného zákona si musí ešte pred podaním žiadosti zabezpečiť záväzné stanoviská dotknutých orgánov. **Medzi nimi je aj záväzné stanovisko obce ako orgánu územného plánovania o súlade so záväznou časťou územného plánu**.

Zjednotené povoľovanie

Zjednotené povoľovanie sa začína dňom, keď investor doručí SIŽP žiadosť o stavebný zámer. Jej súčasťou je aj správa o hodnotení. Postup je nasledovný:

- **Overenie a zverejnenie správy o hodnotení.** SIŽP do 40 dní overí úplnosť správy, zverejní ju a zašle ju dotknutej obci a dotknutým orgánom.
- **Zverejnenie v obci.** Obec zverejní upovedomenie o začatí konania, informáciu o správe a jej zrozumiteľné záverečné zhrnutie na webe aj úradnej tabuli najmenej na 30 dní. Zároveň oznámi, kde a dokedy možno do správy nahliadnuť a podávať pripomienky.
- **Verejné prerokovanie.** Ak ho chce obec zorganizovať, oznámi to investorovi najneskôr do 15 dní od doručenia správy. Miesto a čas dohodne s investorom a verejnosti ich oznámi najneskôr 10 dní vopred. Záznam z prerokovania doručí SIŽP do 10 pracovných dní.
- **Stanovisko obce k správe o hodnotení.** Obec ho doručí najneskôr do 30 dní od doručenia správy. **Ak ho nedoručí, považuje sa za súhlasné** (§ 35). V stanovisku môže

obec pripomienkovať správu, žiadať doplnenie štúdií a navrhovať podmienky, napríklad k prístupovým cestám, dopravným obmedzeniam, ochrane obecného majetku či rekultivácii.

- **Stanovisko obce k súhlasu so stavebným zámerom.** Pri veterných elektrárňach je SIŽP viazaná stanoviskom dotknutej obce smerujúcemu voči vyjadreniu súhlasu so stavebným zámerom. Ak obec nesúhlasí, inšpekcia tento nesúhlas nemôže obísť. Stanovisko treba doručiť bezodkladne, najneskôr do 30 dní od doručenia žiadosti SIŽP. Zákon neuvádza, čo nastane, ak ho obec nedoručí. Odporúča sa preto vydať ho vždy, ideálne na základe uznesenia obecného zastupiteľstva.

- **Rozhodnutie.** Výsledkom procesu je jedno rozhodnutie, zjednotené povolenie, ktorého súčasťou je aj záverečné stanovisko z posudzovania vplyvov.

Úloha obce v procese posudzovania a povoľovania projektu

V priebehu zjednoteného povoľovania vstupuje obec do procesu rôznymi stanoviskami.

TABUĽKA 2

Stanoviská obce v povoľovacom procese

STANOVISKO	KEDY	LEHOTA	ČO AK OBEC NEKONÁ
Stanovisko k informácii o navrhovanej činnosti (požiadavky na rozsah hodnotenia)	v prípravnej fáze	21 dní	požiadavky nemožno uplatniť neskôr
Záväzné stanovisko obce ako orgánu územného plánovania (súlad s územným plánom)	pred podaním žiadosti	podľa stavebného zákona	nemožno ho obísť
Stanovisko k správe o hodnotení	v zjednotenom povoľovaní	30 dní	považuje sa za súhlasné
Stanovisko k súhlasu so stavebným zámerom	v zjednotenom povoľovaní	30 dní	zákon to neupravuje

Ak obec nemá vlastný územný plán, vydáva namiesto záväzného stanoviska len vyjadrenie s odporúčacím charakterom. Posudzuje sa potom súlad s územným plánom regiónu, prípadne vyššieho územného celku.

Pre obec je preto dôležité vedieť o projekte čo najskôr, mať podklady pripravené vopred a starostlivo sledovať lehoty. Zmeškaná lehota nemusí znamenať odklad, ale stratu možnosti uplatniť svoje požiadavky.

Ak investor požiada, aby posudzovanie a povoľovanie prebehli oddelene, prebehne najprv

samostatná EIA s riadnym záverečným stanoviskom, a až potom konanie o stavebnom zámere. Prípravná fáza (informácia o navrhovanej činnosti a rozsah hodnotenia) je rovnaká.

Kompetenčné limity obce

Čo obec môže ovplyvniť

- **Súlad s územným plánom.** Záväzné stanovisko obce ako orgánu územného plánovania je pre SIŽP záväzné.
- **Súhlas so stavebným zámerom.** Pri veterných elektrárňach je SIŽP viazaná stanoviskom obce.
- **Rozsah hodnotenia.** Obec navrhuje, ktoré vplyvy sa majú posudzovať.
- **Podmienky výstavby.** Ide o prístupové cesty, dopravné obmedzenia, ochranu obecných ciest a majetku a rekultiváciu dotknutých plôch.
- **Úplnosť podkladov.** Obec môže žiadať doplnenie štúdií, ak tieto neumožňujú dostatočne posúdiť miestne vplyvy.
- **Zapojenie verejnosti.** Obec zverejňuje dokumenty a môže zorganizovať verejné prerokovanie.

Čo obec ovplyvniť nemôže

- **Kto rozhoduje.** Konanie vedie SIŽP ako špeciálny stavebný úrad a orgán posudzovania vplyvov na životné prostredie, obec rozhodnutie nevydáva.
- **Zmeškané lehoty.** Nedoručené stanovisko k správe o hodnotení sa považuje za súhlasné. Požiadavky na rozsah hodnotenia, ktoré obec neuplatnila včas, nemožno doplniť neskôr.

3.4 Akceleračné zóny

Ako definuje akceleračné zóny právo EÚ

Členské štáty musia prijať plán (alebo viacero plánov), ktorým v rámci širšie zmapovaných území vyčlenia oblasti pre zrýchlené využívanie obnoviteľných zdrojov energie, tzv. akceleračné zóny (AZ). Ide o územia, na ktorých sa neočakáva významný environmentálny vplyv nasadenia daného typu OZE. Naopak vylúčené sú lokality Natura 2000, národné chránené územia a hlavné migračné trasy vtákov a morských cicavcov (okrem umelých plôch v ich rámci, napr. strechy či parkoviská). Výber sa robí na základe odborných podkladov, máp citlivosti a ďalších relevantných dátových nástrojov.

Súčasťou plánov musia byť aj pravidlá zmierňujúcich opatrení, ktoré predchádzajú

alebo výrazne znižujú environmentálne riziká. Ak projekt tieto pravidlá dodrží, platí preň predpoklad súladu s environmentálnymi povinnosťami.

Pre jednotlivé projekty v zónach platí zrýchlený postup povoľovania a kratšie lehoty podľa čl. 16a Smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/2413. **Pri príprave plánov musí byť zabezpečená účasť verejnosti** a členským štátom sa kladie za povinnosť aktívne podporovať prijatie projektov miestnym obyvateľstvom, t. j. ich priamou a nepriamou účasťou na samotných projektoch.[21]

Definícia akceleračných zón podľa legislatívy SR

Akceleračné zóny sú územia vhodné na urýchlený rozvoj výroby elektriny z veternej energie. Povinnosť vymedziť akceleračné zóny vyplýva zo smernice (EÚ) 2023/2413. Kritériá ich výberu ustanovuje vyhláška MŽP SR č. 354/2025 Z. z. Navrhované zóny boli posúdené v procese strategického posudzovania vplyvov na životné prostredie (SEA). Jeho výsledkom bolo odporúčanie len jednej z ôsmich navrhovaných zón.

Správca akceleračnej zóny a individuálny investor

Zákon č. 24/2006 Z. z. zaviedol pre akceleračné zóny dvoch nových aktérov. Jedným z nich je **správca akceleračnej zóny.** Správca AZ je právnická osoba, ktorú vymenúva vláda SR uznesením a ktorá má záujem v zóne realizovať veterné elektrárne (§ 3 písm. z). Pre Pilotnú zónu Východ je správca Jadrová energetická spoločnosť Slovenska (JESS). Úlohou správcu je zabezpečiť posudzovanie EIA pre celú zónu. Výsledkom posudzovania je záverečné stanovisko, ktoré stanovuje technické parametre, limity turbín, zmierňujúce opatrenia a podmienky monitoringu. Druhým novým aktérom je **individuálny investor,** ktorý je definovaný zákonom č. 24/2006 Z.z. Investor musí dodržať podmienky záverečného stanoviska pre akceleračnú zónu, realizovať zmierňujúce opatrenia, monitorovať vplyvy na vtáctvo a netopiere, udržiavať funkčné opatrenia proti kolíziám a po skončení prevádzky územie rekultivovať.

Ako prebieha posudzovanie konkrétneho projektu

Pred podaním žiadosti o stavebný zámer investor predloží SIŽP dokumentáciu na overenie súladu svojho projektu so záverečným stanoviskom pre zónu (§ 39c ods. 3). Ak SIŽP zistí, že projekt nie je v súlade so záverečným stanoviskom, že neboli dodržané technické parametre stanovené pre AZ, alebo že projekt prekračuje parametre veterných turbín nad limit záväzne určený pre AZ, investor musí prejsť zisťovacím konaním, kde takáto zmena môže byť zamietnutá.[22] [23]

[21] Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/2413

[22] Právna úprava akceleračných zón je pomerne nová a stále sa vyvíja. Viaceré otázky zatiaľ nie sú úplne vyjasnené a v najbližšom období možno očakávať ďalšie zmeny legislatívy aj jej výkladu. Aktuálne informácie o povoľovaní v akceleračných zónach preto budeme priebežne zverejňovať na webe podpormevietor.sk.

[23] Zbierka zákonov Slovenskej republiky, 24/2006 Z.z. Zákon o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov, 2025

3.5 Veterné parky a poľnohospodárska pôda

Prepojenie medzi poľnohospodárstvom a plánovaným veterným parkom je pre obec dôležité, pretože ovplyvňuje miestne hospodárstvo, vlastnícke vzťahy a do určitej miery aj sociálnu stabilitu. Obec by mala disponovať odpoveďami na otázky, ktoré jej v súvislosti s poľnohospodárstvom môžu klásť vlastníci pôdy. Obec síce nie je povinná tieto otázky riešiť alebo zodpovedať, určite však vedeniu obce pomôže, ak sa v problematike aspoň v základoch orientuje. Transparentné a včasné informácie od investora o rozsahu záberu pôdy, podmienkach nájmu, kompenzáciách za prípadné obmedzenia jej užívania a postupe pri náhradách škôd umožnia obci lepšie posúdiť súlad so svojím územným plánom, uľahčia komunikáciu s obyvateľmi a pomôžu predchádzať sporom.

Časté otázky vlastníkov pôdy a poľnohospodárov smerom k plánovanej VTE:

- Koľko pôdy projekt reálne zaberie?
- Ako bude riešený prístup a prejazd techniky?
- Ako bude kompenzované prípadné obmedzenie obhospodarovania?
- Ako dlho bude trvať nájom a aké sú garancie?
- Aký bude postup v prípade, že by došlo k poškodeniu pôdy alebo plodín?
- Ako bude riešené vedenie elektriny a ochranné pásma?

Vlastníci pôdy a poľnohospodári by mali byť zapojení do procesu tvorby projektového návrhu, aby bolo zabezpečené, že projekt bude vhodne integrovaný do existujúceho využívania pôdy a bude mať minimálny dopad po uvedení veterného parku do prevádzky. Výstavba veterného parku môže trvať cca 18 mesiacov, počas ktorých bude potrebný prístup na lokalitu pre stavebné mechanizmy a dopravné vozidlá.

Vlastníci pôdy a nájomné vzťahy

Investor projektu veternej elektrárne by mal mať s majiteľmi pôdy odkomunikované základné informácie, ako sú dĺžka nájmu, možnosti predĺženia resp. skrátenia doby nájmu, indexácia nájomného , záruky o spôsobe odstránenia elektrárne po skončení prevádzky a tiež kompenzácie po dobu dočasných obmedzení spôsobených prípravou a realizáciou projektu veternej elektrárne.

Možnosti nájmu zahŕňajú:

- fixná ročná platba za každú veternú elektráreň (turbínu),
- platba za m² skutočného záberu pôdy,
- model, ktorý je kombináciou uvedených možností.

Prínosy a obmedzenia VTE s ohľadom na pôdu a poľnohospodárstvo

PRÍNOSY	OBMEDZENIA
Stabilný príjem z nájmu.	Dočasné obmedzenie obhospodarovania časti parcely počas výstavby.
Vybudovanie prístupových ciest a spevnených plôch hradených investorom (zlepšenie prístupu pre poľnohospodársku techniku).	Trvalý záber malej časti parcely (základňa turbíny, transformátor), na túto časť sa strácajú priame platby od Pôdohospodárskej platobnej agentúry.
Možnosť podielu na výrobe (prostredníctvom PPA kontraktov) alebo iných komerčných modeloch; flexibilné modely odmien.	Vizuálny a krajinársky dopad; miestne vnímanie zmeny krajinného rázu môže spôsobiť sociálne napätie.
Nízke prevádzkové obmedzenia po uvedení do prevádzky; bežné poľnohospodárske činnosti sú často možné aj v blízkom okolí turbín.	Environmentálne riziká (vtáctvo, biodiverzita) a potreba kompenzácií alebo opatrení; vyžadujú odborné štúdie.

Veterná elektráreň na pozemku neznamená stratu dotácií z PPA. Stráca sa len podpora na tú časť pôdy, ktorá už nie je obhospodarovaná. Zvyšok parcely zostáva plne oprávnený na platby v pôvodnom režime.

Praktické dôsledky záberu pôdy VTE pre obec

- **Ekonomický prínos:** nájomné platby alebo podiely z výroby prinášajú stabilný príjem pre vlastníkov a môžu zlepšiť lokálnu ekonomiku.
- **Stavebné obdobie a prístup:** výstavba trvá mesiace (typicky maximálne 18 mesiacov).
- **Environmentálne a spoločenské riziká:** vtáctvo, biodiverzita a vizuálny dopad sú legitímne obavy. Obec by mala požadovať odborné štúdie v EIA a kompenzačné opatrenia v zmluvách s investorom.

Odporúčané kroky pre obec pri rokovaniach s investormi s ohľadom na tému pôdy a poľnohospodárstva

- **Vyžadovať zmluvné garancie:** kompenzácie za škody, náhrady za dočasné obmedzenia, indexáciu nájmu, záväzok na odstránenie zariadenia po skončení prevádzky.
- **Žiadať odborné štúdie** (hluk, vtáctvo, doprava) a **plán rekultivácie pôdy** po skončení výstavby a následne aj po skončení životnosti projektu VTE.

4

Obavy vo verejnom priestore

AI

Zdravie a bývanie

V tejto kapitole sme zhrnuli najčastejšie obavy ľudí a základné fakty, ktorými na ne možno reagovať. Prvoradé však je vytvoriť atmosféru dôvery, ktorá sa zakladá na vypočutí obáv, zabezpečení priestoru na otvorenú diskusiu a spolurozhodovaní.

01 Bude nás rušiť hluk turbín?

Moderné veterné turbíny sú navrhnuté tak, aby ich hluk bol nízky, predvídateľný a dobre kontrolovateľný. Skúsenosti zo zahraničia ukazujú, že rozhodujúce nie sú metre, ale akustické limity, pričom WHO odporúča pre nočný vonkajší hluk hranicu 40 dB(A). Moderné turbíny sú pri bežnom vetre počuteľné len ako tichý šum, ktorý často prehluší vietor v korunách stromov.

Posudzovanie EIA si vyžaduje vypracovanie a predloženie akustickej štúdie. Obce môžu mať nad hlukom plnú kontrolu vďaka nezávislým meraniam po spustení prevádzky a transparentnému zverejňovaniu výsledkov. Obyvatelia zároveň lepšie rozumejú situácii, keď majú k dispozícii porovnania s bežnými zvukmi, napríklad chladnička či tichá kancelária. Veľmi účinným nástrojom sú aj exkurzie k existujúcim elektrárňam, kde si ľudia môžu hlučnosť overiť sami.

Hlučnosť turbín > Podporme vietor >

02 Čo vieme o infrazvuku?

Systematické vedecké hodnotenia nepreukazujú priamy vplyv expozície infrazvuku alebo nízkofrekvenčného zvuku na výskyt fyzických ochorení. Doterajšie vedecké poznatky ukazujú, že zdravotné ťažkosti spájané s veternými elektrárňami vznikajú najmä prostredníctvom psychologických a spoločenských mechanizmov, ako je citlivosť na hluk, estetické vnímanie krajiny či pocit nespravodlivosti. Preto je dôležité, aby verejné inštitúcie stavili na transparentnú komunikáciu, zapojenie miestnych obyvateľov do rozhodovania a férové rozdelenie prínosov. Takýto prístup pomáha znižovať obavy, posilňuje dôveru a zlepšuje celkovú akceptáciu veterných projektov.

Otázky a odpovede > Podporme vietor >

03 Ovplyvní projekt hodnotu nehnuteľností?

Ľudia sa často obávajú, že veterná elektráreň zníži ceny nehnuteľností. Dostupné dáta však ukazujú, že tento vplyv je oveľa menší, než sa očakáva. Keďže na Slovensku zatiaľ chýbajú vlastné analýzy, najrelevantnejšie sú výsledky z Českej republiky, kde Technická univerzita Ostrava a Akadémia vied ČR skúmali vývoj cien v rokoch 2015–25. Podľa tejto štúdie ceny nehnuteľností v obciach s veternými elektrárňami neklesajú, ale naopak, v priemere boli takmer o 5 % vyššie než v obciach bez nich. Autori zároveň konštatujú, že cenový vývoj v lokalitách s turbínami sa štatisticky významne neodlišuje od vývoja v ostatných obciach.

Otázky a odpovede > Podporme vietor >

Príroda a územie

04 Ako sa chráni biodiverzita?

Výstavbe veternej elektrárne predchádza komplexné posudzovanie dopadov na životné prostredie (EIA). Ak by sa počas posudzovania zistilo, že budúca stavba môže mať neprimerane negatívne dopady na životné prostredie, takémuto projektu nebude udelené povolenie k výstavbe. Dopady skúmajú odborníci a súhlas udeľuje nezávislá inštitúcia (SIŽP). Preto je pri tomto type obáv dôležité podporiť dôveru obyvateľov v nezávislé a odborné inštitúcie, ktoré majú v náplni práce ochranu životného prostredia.

Posudzovanie EIA >

05 Sú turbíny hrozbou pre vtáctvo?

Obavy z dopadov veterných elektrární na vtáctvo sú prirodzené, no dostupné výskumy ukazujú, že riziko kolízií je v porovnaní s inými hrozbami pre vtáky zanedbateľné. Podľa údajov z krajín s prísnymi environmentálnymi štandardmi predstavujú turbíny len 0,007 % úhynov vtáctva. Väčšiu hrozbu tvoria mačky či nárazy do budov. Moderné turbíny navyše využívajú monitorovacie systémy, ktoré v prípade rizika kolízie dokážu turbínu spomaliť alebo úplne zastaviť. Správne umiestnenie projektov a dôkladné posúdenie migrácie vtáctva v procese EIA pomáha minimalizovať vplyvy na prírodu.

TABUĽKA 3

Príčiny úhynu vtáctva

Počet úhynov v miliónoch a podiel na celkovom počte

PRÍČINA	POČET (MIL.)	PODIEL
Mačky	2 400	73 %
Zrážka s budovou	599	18 %
Zrážka s vozidlom	214	6,5 %
Otravy	72	2,2 %
Zrážky s elektrickým vedením	25	0,7 %
Zrážka s turbínou veternej elektrárne	0,234	0,007 %

Počty a podiely sú zaokrúhlené; súčet podielov nemusí byť 100 %.

Otázky a odpovede > **Podporme vietor >** **Štúdia územia >**

Príroda a územie

06 Zostane pôda pre poľnohospodárstvo?

Reálny záber jednej turbíny je približne 0,5 ha, pričom celková zastavaná plocha tvorí len 5 % územia veterného parku. Zvyšok územia ostáva plnohodnotne využiteľný na pestovanie plodín či pasenie dobytka. Pre obce to znamená, že pôda môže naďalej slúžiť svojmu účelu a zároveň prinášať výrazne vyšší príjem. Z hektára s turbínou môžu samosprávy alebo vlastníci pôdy získať desaťtisíce eur počas životnosti projektu, čo otvára priestor na investície do rozvoja územia. Pri správnom nastavení zmlúv majú obce plnú kontrolu nad tým, ako sa bude s pôdou nakladať, a po ukončení životnosti možno turbíny demontovať a územie obnoviť bez trvalých následkov.

Otázky a odpovede >
Podporme vietor >

07 Môžu turbíny ohroziť podzemnú vodu?

Kvalita vody je jednou z najprísnejšie sledovaných oblastí pri každom projekte veternej energetiky. Plánovaný projekt musí prejsť procesom EIA, v ktorom sa detailne preveruje prúdenie podzemnej vody, umiestnenie studní a prameňov, aj bezpečné vzdialenosti od citlivých lokalít. Používaný železobetón v základoch turbín neobsahuje toxické látky a doterajšie hydrogeologické analýzy nepreukázali negatívny vplyv na kvalitu podzemných vôd ani v citlivých územiach. Pre obce to znamená, že voda zostáva pod kontrolou počas plánovania, výstavby aj prevádzky.

Otázky a odpovede >
Podporme vietor >

08 Zmení sa krajina natrvalo?

Veterné turbíny zaberajú len malú časť územia a krajinu nemenia plošne. Po skončení životnosti ich možno nahradiť novou technológiou alebo úplne demontovať a územie obnoviť, čo je výhoda, ktorú mnohé iné energetické zdroje nemajú. Skúsenosti z krajín, kde veterné parky stoja desaťročia, ukazujú, že krajina si zachováva svoj charakter. Poľnohospodárstvo pokračuje, turistické trasy fungujú ďalej a príroda sa prispôsobuje. Samospráva a obyvatelia môžu vizuálnu stránku projektu ovplyvniť už v plánovaní: výberom vhodnej lokality, počtom turbín, odstupmi prostredníctvom vizuálnych simulácií, ktoré sú bežnou súčasťou EIA procesu. Veterné elektrárne krajinu neničia. Stávajú sa jedným z prvkov, ktoré možno citlivo zasadiť do prostredia.

Otázky a odpovede >
Podporme vietor >

Technológia a ekonomika

09 Čo sa stane s turbínou po doslúžení?

Moderné turbíny sú dnes recyklovateľné na 85–95 %, pričom technológie napredujú a výrobcovia už dlhšiu dobu vyvíjajú plne recyklovateľné materiály. Najväčšou výzvou sú lopatky, no mechanická recyklácia znižuje uhlíkovú stopu a umožňuje ich opätovné využitie napríklad vo vláknobetóne. Po skončení životnosti možno turbínu rýchlo odstrániť alebo nahradiť novou, takže územie sa dá vrátiť do pôvodného stavu bez dlhodobých environmentálnych negatívnych dopadov. Pre obec to znamená, že pri dobre nastavených zmluvných podmienkach môže mať plnú kontrolu nad tým, ako sa bude s odpadom z prevádzky nakladať počas aj po ukončení životnosti projektu.

Otázky a odpovede >
Podporme vietor >

10 Zvládne elektrizačná sústava vietor?

Veterná energia je dôležitým prvkom v elektrizačnej sústave. Znižuje cenu elektriny, zvyšuje energetickú bezpečnosť a dopĺňa výrobu z iných zdrojov, najmä v zime, keď je spotreba najvyššia. Moderná sústava je navrhnutá tak, aby vedela pracovať s rôznymi typmi zdrojov, a flexibilita sústavy je dnes štandardom v celej Európe. Slovensko potrebuje nové domáce zdroje energie, pretože spotreba rastie a bude rásť, staré zdroje dožívajú a dovoz elektriny nás robí geopoliticky zraniteľnejšími. Veterné elektrárne sú jedným z najlacnejších a najrýchlejšie realizovateľných riešení, ktoré nezaťažujú pôdu ani vodu a pomáhajú stabilizovať ceny pre domácnosti, samosprávy a priemysel.

Otázky a odpovede >
Podporme vietor >

11 Bude projekt ekonomicky spoľahlivý?

Dáta ukazujú, že moderné projekty patria medzi najspoľahlivejšie a najrýchlejšie návratné energetické investície. Návratnosť sa pohybuje medzi 10 - 15 rokmi, pričom životnosť turbíny je až 25 rokov. Energetická návratnosť je ešte rýchlejšia. Turbína za 5-8 mesiacov vyrobí toľko energie, koľko sa spotrebovalo na jej výrobu a výstavbu. Veterné elektrárne teda nie sú „drahá hračka", ale premyslený, ekonomický projekt, ktorý môže priniesť obci dlhodobý príjem, energetickú stabilitu a priestor na investície do rozvoja.

Otázky a odpovede >
Podporme vietor >

Záver

Táto príručka poskytuje samosprávam ucelený prehľad informácií potrebných pri plánovaní výstavby veternej elektrárne v ich území. Jej cieľom je ponúknuť obciam fakty, ktoré poslúžia ako základ pre informovaný a vecný dialóg s obyvateľmi a investormi.

Samospráva sa v procese potrebuje orientovať vo viacerých rovinách súčasne. V prvom rade musí rozumieť tomu, kto o projekte rozhoduje, v ktorých fázach sa to deje a akú úlohu majú jednotlivé orgány. Rovnako musí poznať svoje vlastné kompetencie a ich reálne limity. Ďalej potrebuje vedieť, ako s investorom vyjednávať o podmienkach a benefitoch. A napokon by mala vedieť rozlíšiť, ktoré z najčastejších obáv obyvateľov sú opodstatnené a ktoré sa dajú vyvrátiť dostupnými dátami, napríklad pri zdraví, vtáctve, hodnote nehnuteľností či poľnohospodárskej pôde.

Táto orientácia je dôležitá aj preto, že výsledok procesu nezávisí iba od toho, ako dobre samospráva komunikuje. Do hry vstupujú aj faktory, ktoré obec priamo neovplyvní: správanie investora, postoje v spoločnosti voči OZE a aktivita tretích strán bez väzby na dané územie. Dôležitú rolu zohrávajú sociálne siete, ktoré je veľmi ťažké ovplyvniť. Príručka preto neponúka záruku úspechu, ale poskytuje informácie, ktoré majú pomôcť rozhodovaniu v obci.

Ak tento dokument samospráve pomôže rýchlejšie sa zorientovať v procese, vecne vyhodnotiť konkrétny zámer a mať k dispozícii overené argumenty pre rozhovor s obyvateľmi, splnil svoj účel.

Overené informácie pre vecný dialóg s obyvateľmi.

Nenašli ste v príručke to, čo ste hľadali? Máte nápad na jej doplnenie, odlišný pohľad alebo návrh na vylepšenie? Budeme vďační za akúkoľvek spätnú väzbu. Napíšte nám na info@sapi.sk

SAPI
KLIMATICKÁ KOALÍCIA
ÚNIA MIEST Slovenska
www.podpormevietor.sk